

Experimentálna ekonómia

Prednáška 11: Dane a postrčenia

Matej Lorko

matej.lorko@euba.sk

Materiály: www.lorko.sk/lectures

Tri daňové experimenty

- Terénny experiment na slovenských daňovníkoch - daň príjmu z predaja nehnuteľnosti
 - Dagmara Celik-Katreniak (City, University of London), Lubomír Cingl (Vysoká škola ekonomická v Prahe), Richard Priesol (Inštitút finančnej politiky), Petra Rybošová (Finančná správa SR), Berenika Tužilová (Inštitút finančnej politiky)
- Laboratórny experiment na študentskej vzorke (EUBA) - Zjednodušenie daňových informácií
 - Matej Lorko (EUBA), Dagmara Celik-Katreniak (City, University of London), Lubomír Cingl (Vysoká škola ekonomická v Prahe), Richard Priesol (Inštitút finančnej politiky)
- Laboratórny experiment na študentskej vzorke (EUBA) - Efekt postrčení vs. finančných stimulov
 - Matej Lorko (EUBA), Tomáš Miklánek (Vysoká škola ekonomická v Prahe), Maroš Servátka (Macquarie University, Sydney)

Terénny experiment na slovenských daňovníkoch - daň príjmu z predaja nehnuteľnosti

- Motivácia

- Ak sa daňové úrady musia spoliehať samo-reportované dáta, je, vzhľadom na ekonomickú motiváciu ľudí podávať nižšie príjmy, ťažké riešiť daňové úniky
- V roku 2021 získala Finančná správa SR (FS SR) prístup k informáciám o zmenách vo vlastníctve nehnuteľností z Katastrálneho portálu SR a spojila ich so svojou databázou daňovníkov
 - Daň z príjmu z predaja nehnuteľnosti, približne 15 000 potenciálnych neplatičov
 - Žiadne informácie o type zmeny vlastníctva (darovanie, dedičstvo, predaj atď.), presnej cene transakcie alebo iných podrobnostiach o nehnuteľnosti -> FA SR nedokáže rozlíšiť daňové úniky od oslobodení a chýb
- V minulosti ešte ľudí o ich povinnosti zaplatiť daň z príjmu z predaja nehnuteľnosti finančná správa SR nikdy nekontaktovala

Terénny experiment na slovenských daňovníkoch - daň príjmu z predaja nehnuteľnosti

- Dizajn
- Terénny experiment s reálnymi subjektmi/daňovými poplatníkmi vyvinutý v úzkej spolupráci s FS SR v roku 2021:
 - ExPost jednotlivec (n=7 822) a ExPost domácnosť (n=2 266)
 - ExAnte jednotlivec (n=3 742) a ExAnte domácnosti (n=1 280)
 - Stratifikácia: Vzorka stratifikovaná podľa: pohlavia, veku pod/nad 45 rokov, disponibilného príjmu pod/nad 25 tis. eur, základu dane nad/pod 10 tis. eur, typu zamestnania a bydliska subjektov
 - Randomizácia na úrovni jednotlivca/domácnosti; vyvážené vzorky
- Dodatočný terénny experiment v roku 2023: jednotlivci (n=3 929) a domácnosti (805)
- Dotazníkový experiment v roku 2024 (n=2 372 respondentov)

Identifikačné číslo: 7645

Vec: Daň z príjmu z prevodu vlastníctva nehnuteľnosti

Vážený/á Jana Koválová,

Z katastra nehnuteľností vyplýva, že Vám v priebehu rokov 2015 až 2019 vzniklo a následne zaniklo vlastníctvo aspoň jednej nehnuteľnosti. Ak ste predali alebo previedli nehnuteľnosť a dosiahli príjem, mohla Vám vzniknúť zákonná povinnosť priznať tento príjem v daňovom priznaní a zaplatiť príslušnú daň.

Ak Vám vznikla daňová povinnosť a doteraz ste si túto povinnosť nespĺnili, podajte, prosím, daňové priznanie v termíne do 31.03.2021 a zaplatte príslušnú daň. V určitých prípadoch môže byť príjem z prevodu vlastníctva nehnuteľnosti oslobodený od dane (viď druhá strana listu). Ak ste správne uviedli všetky svoje príjmy alebo považujete svoje príjmy za oslobodené od dane, považujte tento list za informatívny.

Daňové priznanie môžete podať osobne na príslušnom daňovom úrade, poštou na ľubovoľnej pobočke alebo prostredníctvom e-formulára na našej internetovej stránke <https://www.financnasprava.sk/sk/elektronicke-sluzby/verejne-sluzby/katalog-danovych-a-colnych/katalog-formularov> (alebo naskenujte QR kód vpravo¹). Podrobný postup nájdete na druhej strane tohto listu.

Máte otázky alebo potrebujete poradiť? Najrýchlejšie a najspoľahlivejšie je zavolať na call centrum finančnej správy na čísle +421 (48) 4317 222 (Pon - Pia od 8:00 hod. do 16:00 hod). Takisto môžete ísť na našu stránku <https://www.financnasprava.sk/sk/obcania/zivotn/predaj-nehnutelnosti> (alebo naskenujte QR kód vľavo).

S pozdravom
Vaša Finančná správa

¹ Čo je to QR kód? QR kód je dvojrozmerný čiarový kód, ktorý na základe aplikácie smartfónu alebo tabletu vie po nasnímaní fotoaparátom dekodovať a zobraziť informáciu, ktorú kód obsahuje. V našom prípade je táto informácia adresa internetovej stránky. QR kód funguje obvykle rýchlo a spoľahlivo a adresu nemusíte prepisovať ručne.

Musím podať daňové priznanie a zaplatiť daň?

Priznanie príjmu z prevodu vlastníctva nehnuteľnosti sa Vás netýka ak...

Vlastníctvo viac ako 5 rokov

... ste nehnuteľnosť vlastnili viac ako 5 rokov a nemali ste nehnuteľnosť zaradenú v obchodnom majetku.

Dedičstvo v priamom rade

... ste nehnuteľnosť zdedili po svojom priamom predkovi alebo potomkovi (napríklad po rodičoch, starých rodičoch a podobne) a dohromady ste vlastnili nehnuteľnosť aspoň 5 rokov.

Darovanie nehnuteľnosti

... ste svoju nehnuteľnosť darovali a nedosiahli ste žiadny príjem z prevodu vlastníctva nehnuteľnosti.

Vyradenie z obchodného majetku

... bola nehnuteľnosť zaradená v obchodnom majetku, ale od jej vyradenia už uplynulo viac ako 5 rokov.

Ostatné výnimky z predaja

... predali ste nehnuteľnosť vydanú Vám ako oprávnenej osobe podľa reštitučných zákonov alebo nehnuteľnosť zahrnutú do konkurznej podstaty.

Daň ste už zaplatili

... ste daň už zaplatili, ale príjem z prevodu vlastníctva nehnuteľnosti ste zaradili pod príjem z podnikateľskej činnosti.

Ako vyplniť daňové priznanie? Podal/a som ho správne?

Správny formulár je daňové priznanie k dani z príjmov fyzickej osoby (typ B). Daňové priznanie, prosím, podajte na tlačive platnom pre rok, v ktorom ste dosiahli príjem z prevodu vlastníctva nehnuteľnosti. Ak ste už podali daňové priznanie alebo Vám zamestnávateľ vykonal ročné zúčtovanie za toto zdaňovacie obdobie, podajte, prosím, dodatočné daňové priznanie. Dodatočné daňové priznanie je potrebné vyplniť nanovo. Pokiaľ by ste napríklad predali nehnuteľnosť za 75000€ a celkové daňovo uznateľné výdavky vrátane kúpnej ceny by predstavovali 57500€, uviedli by ste to do riadku č. 2 tabuľky č. 3 oddielu VIII daňového priznania. Presnú sumu dane vypočítate v priebehu vyplnenia daňového priznania. Príklady vyplnenia daňového priznania sú k dispozícii na našej stránke <https://www.financnasprava.sk/sk/obcania/zivotn/predaj-nehnutelnosti> (alebo naskenujte QR kód vľavo).

VIII. ODDIEL - VÝPOČET ZÁKLADU DANE (čiastkového základu dane) Z OSTATNÝCH PRÍJMOV (§ 8 zákona) - v eurách			
Tabuľka č. 3 - prehľad príjmov podľa § 8 zákona			
R.	Druh príjmov podľa § 8 zákona	1) Príjmy	2) Výdavky ¹⁾
1	z príležitostných činností vrátane príjmov z príležitostnej poľnohospodárskej výroby, lesného a vodného hospodárstva a z príležitostného prenájmu huteľných vecí /ods. 1 písm. a)	,	,
2	z prevodu vlastníctva nehnuteľnosti /ods. 1 písm. b)	75000,00	57500,00

Ako podať daňové priznanie on-line?

Podanie daňového priznania on-line je pohodlné a rýchle. Je vhodné najmä pokiaľ využijete elektronickú komunikáciu aj v iných prípadoch. Na elektronickú komunikáciu sa musíte najskôr zaregistrovať pomocou elektronického občianskeho preukazu (eID), kvalifikovaného elektronického podpisu (KEP) alebo prostredníctvom dohody o elektronickom doručovaní. Pokiaľ nemáte eID ani KEP, tak sa musíte na dokončenie registrácie dostaviť k správcovi dane s platným občianskym preukazom a správcu dane dokončí proces registrácie. Pre viac informácií navštívte našu stránku <https://www.financnasprava.sk/sk/registracia-index> (alebo naskenujte QR kód vpravo). Po úspešnej registrácii len vyplníte správny e-formulár a odošlete ho. Ak ste osobou povinnou komunikovať elektronicky, ste povinný podať daňové priznanie prostredníctvom elektronickej podateľne finančnej správy.

Ako zaplatiť príslušnú daň?

Na uhradenie dane potrebujete poznať svoj osobný účet daňovníka (OÚD). Pokiaľ Vám doposiaľ nebol pridelený, zašleme Vám ho po podaní daňového priznania. Zaplatiť môžete platbou na účet IBAN: 500208 8XXXXXXX 8180 s variabilným symbolom: 1700 99 XXXX

Osobný účet daňovníka (OÚD)

Zdaňovacie obdobie, za ktoré sa platí príslušná daň, napr. 2018

Identifikačné číslo: 7645

Vec: Daň z príjmu z prevodu vlastníctva nehnuteľnosti

Vážený/á Jana Koválová,

Z katastra nehnuteľností vyplýva, že Vám v priebehu rokov 2015 až 2019 vzniklo a následne zaniklo vlastníctvo aspoň jednej nehnuteľnosti. Ak ste predali alebo previedli nehnuteľnosť a dosiahli príjem, mohla Vám vzniknúť zákonná povinnosť priznať tento príjem v daňovom priznaní a zaplatiť príslušnú daň.

Ak Vám vznikla daňová povinnosť a doteraz ste si túto povinnosť nespĺnili, podajte, prosím, daňové priznanie v termíne do 31.03.2021 a zaplatte príslušnú daň. V určitých prípadoch môže byť príjem z prevodu vlastníctva nehnuteľnosti oslobodený od dane (viď druhá strana listu). Ak ste správne uviedli všetky svoje príjmy alebo považujete svoje príjmy za oslobodené od dane, považujte tento list za informatívny.

Daňové priznanie môžete podať osobne na príslušnom daňovom úrade, poštou na ľubovoľnej pobočke alebo prostredníctvom e-formulára na našej internetovej stránke <https://www.financnasprava.sk/sk/elektronicke-sluzby/verejne-sluzby/katalog-danovych-a-colnych/katalog-formularov> (alebo naskenujte QR kód vpravo¹). Podrobný postup nájdete na druhej strane tohto listu.

Máte otázky alebo potrebujete poradiť? Najrýchlejšie a najspoľahlivejšie je zavolať na call centrum finančnej správy na čísle +421 (48) 4317 222 (Pon - Pia od 8:00 hod. do 16:00 hod). Takisto môžete ísť na našu stránku <https://www.financnasprava.sk/sk/obciana/zivotn/predaj-nehnutelnosti> (alebo naskenujte QR kód vľavo).

S pozdravom
Vaša Finančná správa

¹ Čo je to QR kód? QR kód je dvojrozmerný čiarový kód, ktorý na základe aplikácie smartfónu alebo tabletu vie po nasnímaní fotoaparátom dekódovať a zobrazí informáciu, ktorú kód obsahuje. V našom prípade je táto informácia adresa internetovej stránky. QR kód funguje obvykle rýchlo a spoľahlivo a adresu nemusíte prepisovať ručne.

• Audit

Prosím pamätajte, že finančná správa má právo vykonať u vybraných subjektov daňovú kontrolu a detailne preveriť priznanie všetkých položiek dane z príjmu. Pokiaľ na tento list v termíne zareagujete a príslušnú daň dobrovoľne doplatíte, tak výrazne znížite pravdepodobnosť vykonania daňovej kontroly.

• Penalty

Prosím pamätajte, že za nesplnenie daňovej povinnosti Vám môžu byť uložené sankcie. Pokiaľ na tento list v termíne zareagujete a príslušnú daň dobrovoľne doplatíte, tak výrazne znížite výšku týchto sankcií.

• Morale

Prosím pamätajte, že bez platenia daní by nebolo možné poskytovať vzdelanie, zdravotnú starostlivosť ani sociálne zabezpečenie a tieto služby dokážeme skvalitňovať aj prostredníctvom Vašich daní. Vyhýbanie sa plateniu daní je okrem toho nečestné voči ostatným spoluobčanom, ktorí platením svojich daní zabezpečujú poskytovanie týchto služieb.

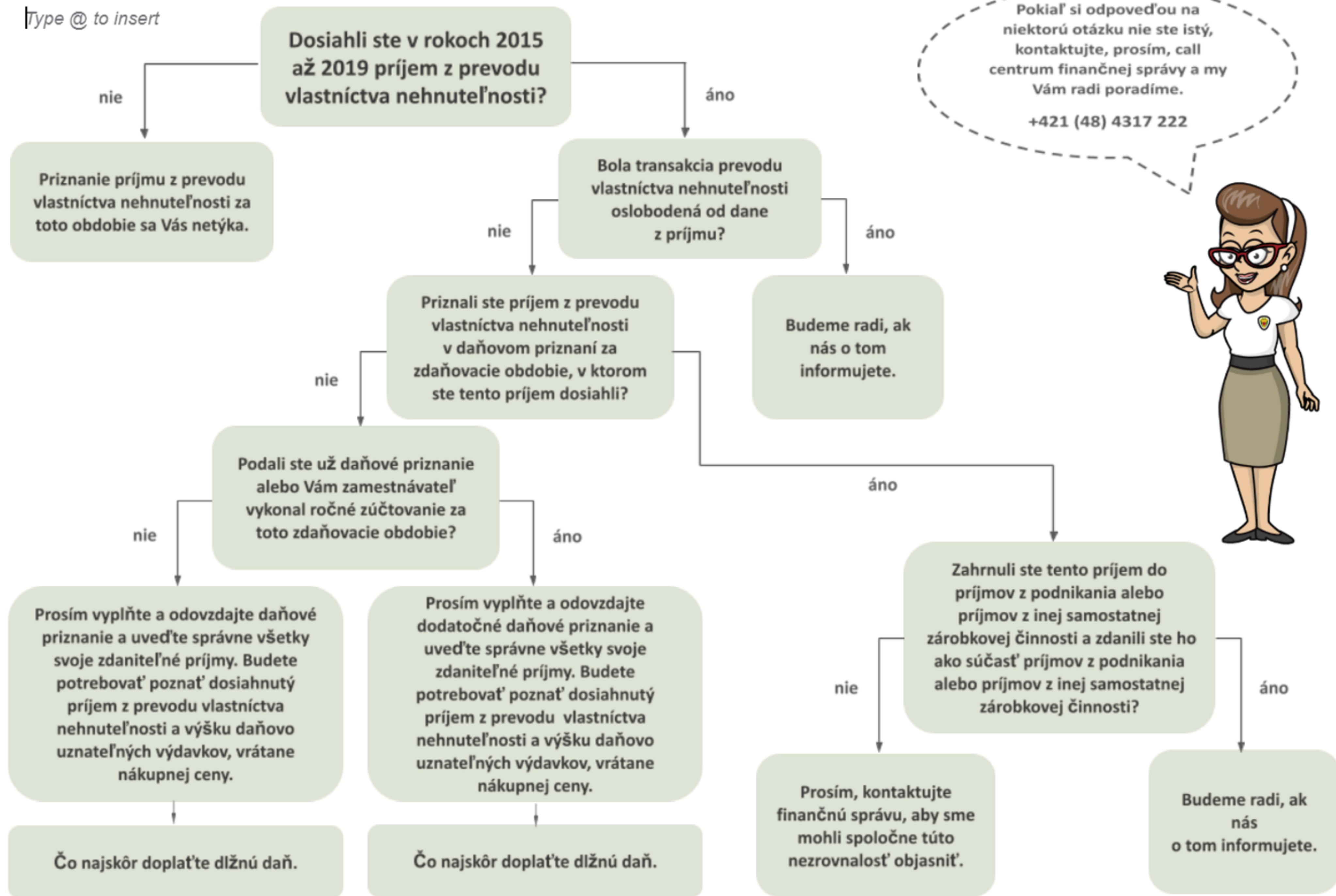
• Omission

Prosím pamätajte, že podľa platných zákonov finančná správa nerozlišuje medzi opomenutím nahlásiť príjem z prevodu vlastníctva nehnuteľnosti a zámerným rozhodnutím daňovníka nepriznať tento príjem.

• Leaflet

Pre lepšiu orientáciu sme pre Vás na priloženom liste pripravili návod ako postupovať. Odporúčame vyhradiť si na riešenie tejto situácie dostatočnú časovú rezervu.

Type @ to insert

Terénny experiment na slovenských daňovníkoch - daň príjmu z predaja nehnuteľnosti

- Dizajn

	2021	
	Ex-Post	
	Individual	Households
Baseline	X	
Audit	X	X
Penalty	X	
Morale	X	
Omission	X	
Leaflet	X	
Gender		X
MoneyOth		
Control	X	X
n	7822	2266

Terénny experiment na slovenských daňovníkoch - daň príjmu z predaja nehnuteľnosti

- Dizajn

	2021		2021	
	Ex-Post		Ex-Ante	
	Individual	Households	Individual	Households
Baseline	X		X	X
Audit	X	X		
Penalty	X			
Morale	X			
Omission	X			
Leaflet	X		X	
Gender		X		X
MoneyOth				
Control	X	X	X	X
n	7822	2266	3742	1280

Terénny experiment na slovenských daňovníkoch - daň príjmu z predaja nehnuteľnosti

- Dizajn

	2021		2021		2023	
	Ex-Post		Ex-Ante		Ex-Ante	
	Individual	Households	Individual	Households	Individual	Households
Baseline	X		X	X	X	X
Audit	X	X			X	X
Penalty	X					
Morale	X					
Omission	X				X	X
Leaflet	X		X			
Gender		X		X		
MoneyOth					X	X
Control	X	X	X	X		
n	7822	2266	3742	1280	4451	900

Identifikačné číslo: 7645

Vec: Daň z príjmu z prevodu vlastníctva nehnuteľnosti

Vážený/á Jana Koválová,

Z katastra nehnuteľností vyplýva, že Vám v priebehu rokov 2015 až 2019 vzniklo a následne zaniklo vlastníctvo aspoň jednej nehnuteľnosti. Ak ste predali alebo previedli nehnuteľnosť a dosiahli príjem, mohla Vám vzniknúť zákonná povinnosť priznať tento príjem v daňovom priznaní a zaplatiť príslušnú daň.

Ak Vám vznikla daňová povinnosť a doteraz ste si túto povinnosť nesplnili, podajte, prosím, daňové priznanie v termíne do 31.03.2021 a zaplaťte príslušnú daň. V určitých prípadoch môže byť príjem z prevodu vlastníctva nehnuteľnosti oslobodený od dane (viď druhá strana listu). Ak ste správne uviedli všetky svoje príjmy alebo považujete svoje príjmy za oslobodené od dane, považujte tento list za informatívny.

Daňové priznanie môžete podať osobne na príslušnom daňovom úrade, poštou na ľubovoľnej pobočke alebo prostredníctvom e-formulára na našej internetovej stránke <https://www.financnasprava.sk/sk/elektronicke-sluzby/verejne-sluzby/katalog-danovych-a-colnych/katalog-formularov> (alebo naskenujte QR kód vpravo¹). Podrobný postup nájdete na druhej strane tohto listu.

Máte otázky alebo potrebujete poradiť? Najrýchlejšie a najspoľahlivejšie je zavolať na call centrum finančnej správy na čísle +421 (48) 4317 222 (Pon - Pia od 8:00 hod. do 16:00 hod). Takisto môžete ísť na našu stránku <https://www.financnasprava.sk/sk/obciana/zivotn/predaj-nehnutelnosti> (alebo naskenujte QR kód vľavo).

S pozdravom
Vaša Finančná správa

¹ Čo je to QR kód? QR kód je dvojrozmerný čiarový kód, ktorý na základe aplikácie smartfónu alebo tabletu vie po nasnímaní fotoaparátom dekodovať a zobraziť informáciu, ktorú kód obsahuje. V našom prípade je táto informácia adresa internetovej stránky. QR kód funguje obvykle rýchlo a spoľahlivo a adresu nemusíte prepisovať ručne.

• Deterrence (Audit + Penalty)

Prosím pamätajte, že finančná správa má právo vykonať u vybraných subjektov daňovú kontrolu a detailne preveriť priznanie všetkých položiek dane z príjmu, pričom za nesplnenie daňovej povinnosti Vám môžu byť uložené sankcie. Pri daňovej kontrole je tak možné identifikovať nielen povinnosť priznať príjem z prevodu vlastníctva nehnuteľnosti, ale takisto správnosť uvedených príjmov a výdavkov.

• Omission

Prosím pamätajte, že podľa platných zákonov finančná správa nerozlišuje medzi opomenutím nahlásiť príjem z prevodu vlastníctva nehnuteľnosti a zámerným rozhodnutím daňovníka nepriznať tento príjem.

• Check other income

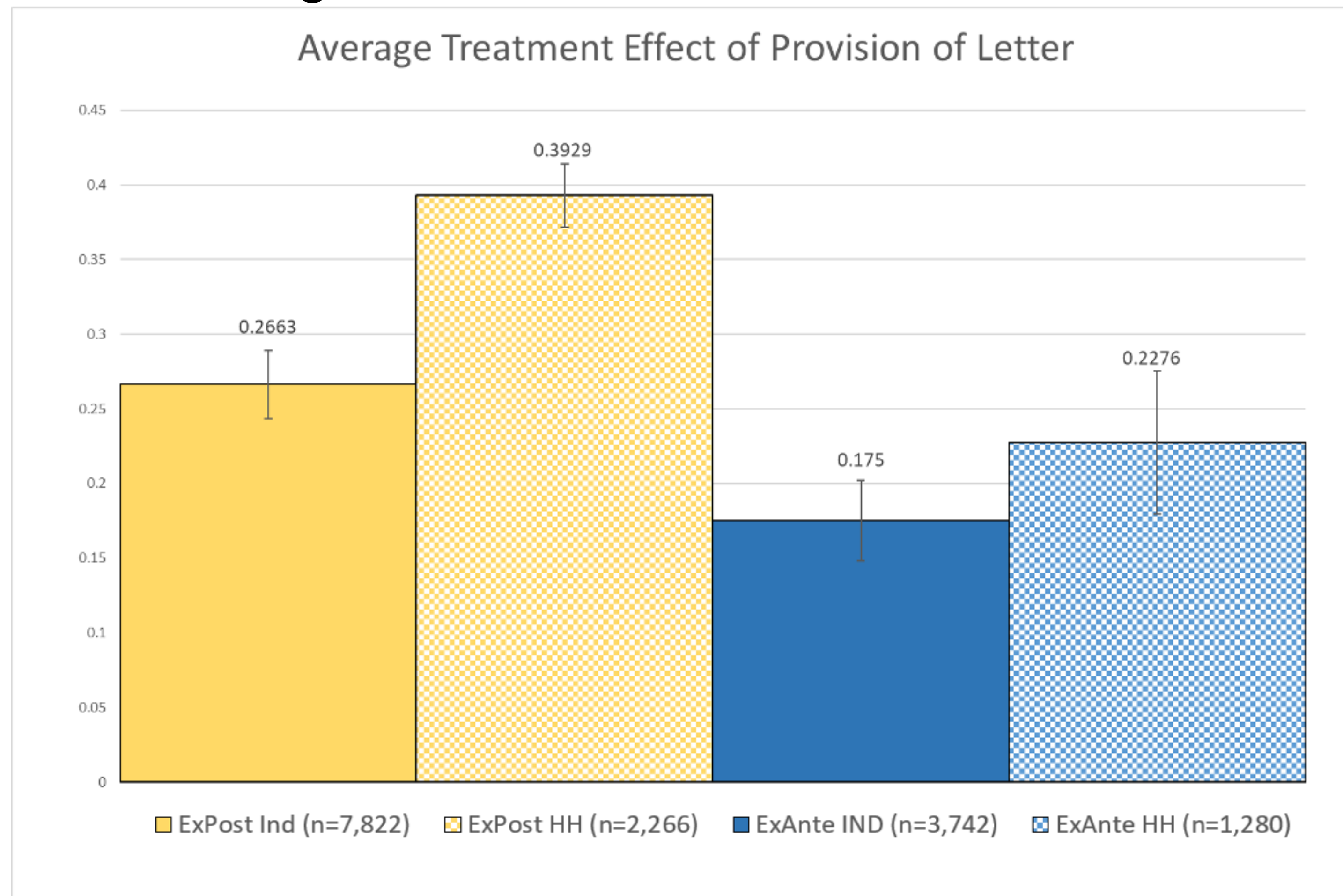
Takisto pamätajte, že počas daňovej kontroly môžu byť preskúmané všetky časti daňového priznania a môžu tak byť odhalené aj prípadné nezrovnalosti v iných položkách dane z príjmu.

Terénny experiment na slovenských daňovníkoch - daň príjmu z predaja nehnuteľnosti

- Výskumné otázky
 - Zvyšuje zaslanie listu
 - i) počet podaných priznaní (extensive margin) a
 - ii) zaplatenú daň (intensive margin)?
 - Prinášajú postrčenia dodatočný treatment efekt?
 - Tradičné postrčenia
 - Vizualne zjednodušenie (leták)
- Záleží v prípade spoluvlastníctva na pohlaví príjemcu listu?

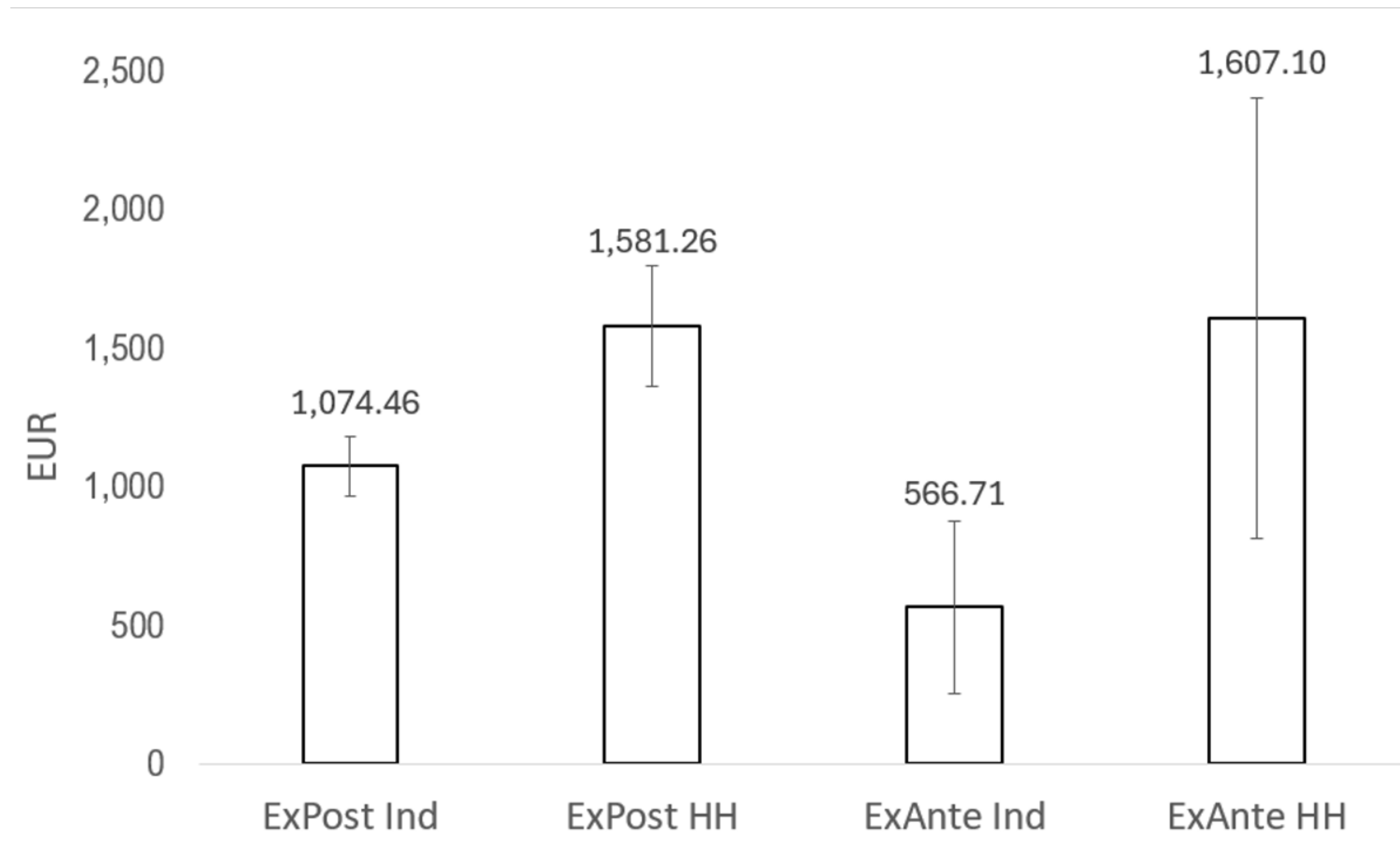
Terénny experiment na slovenských daňovníkoch - daň príjmu z predaja nehnuteľnosti

- Výsledky - extensive margin

Terénny experiment na slovenských daňovníkoch - daň príjmu z predaja nehnuteľnosti

- Výsledky - intensive margin

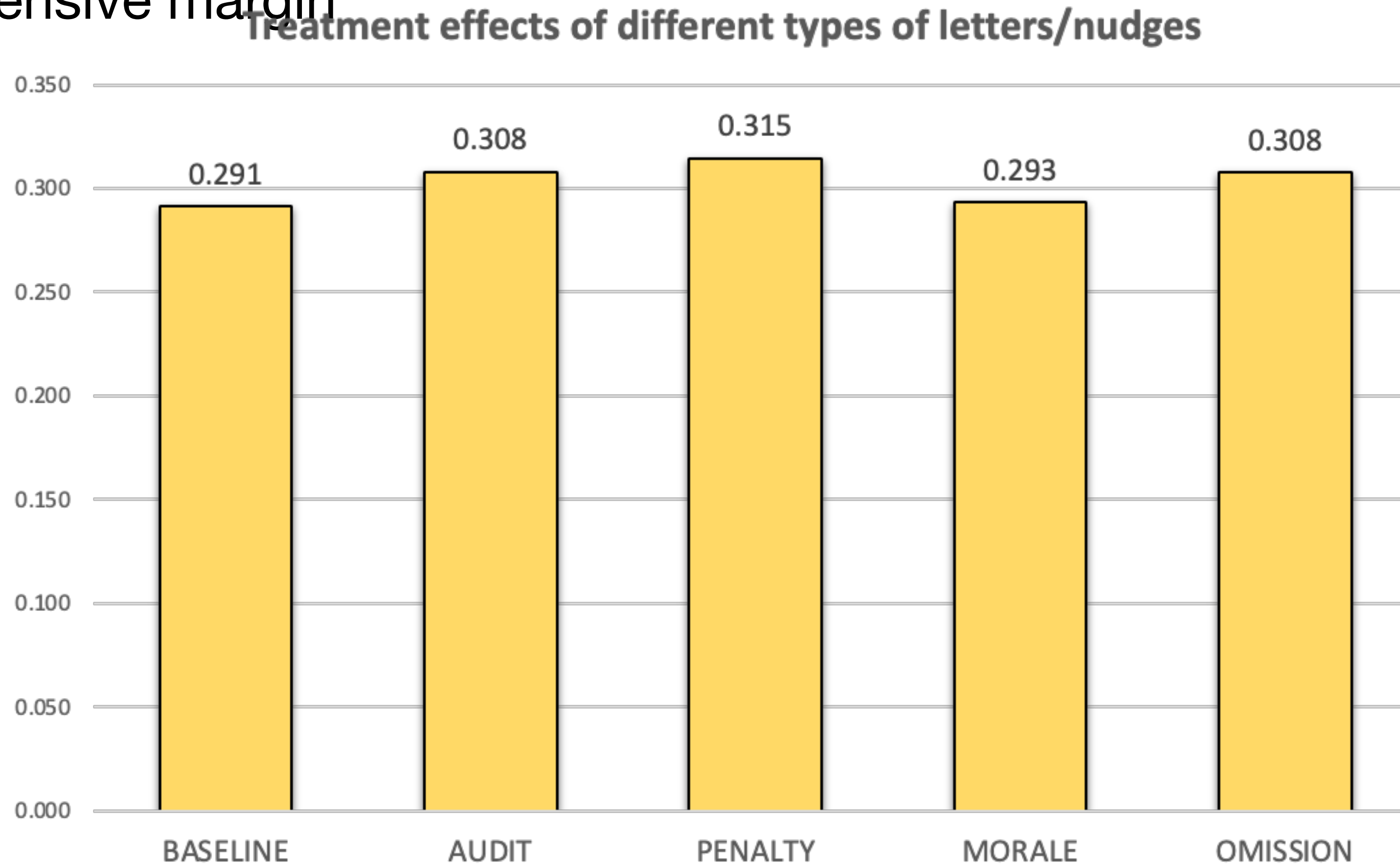
Terénny experiment na slovenských daňovníkoch - daň príjmu z predaja nehnuteľnosti

ATE by recipient's gender (ExPost 2021)

ZERO

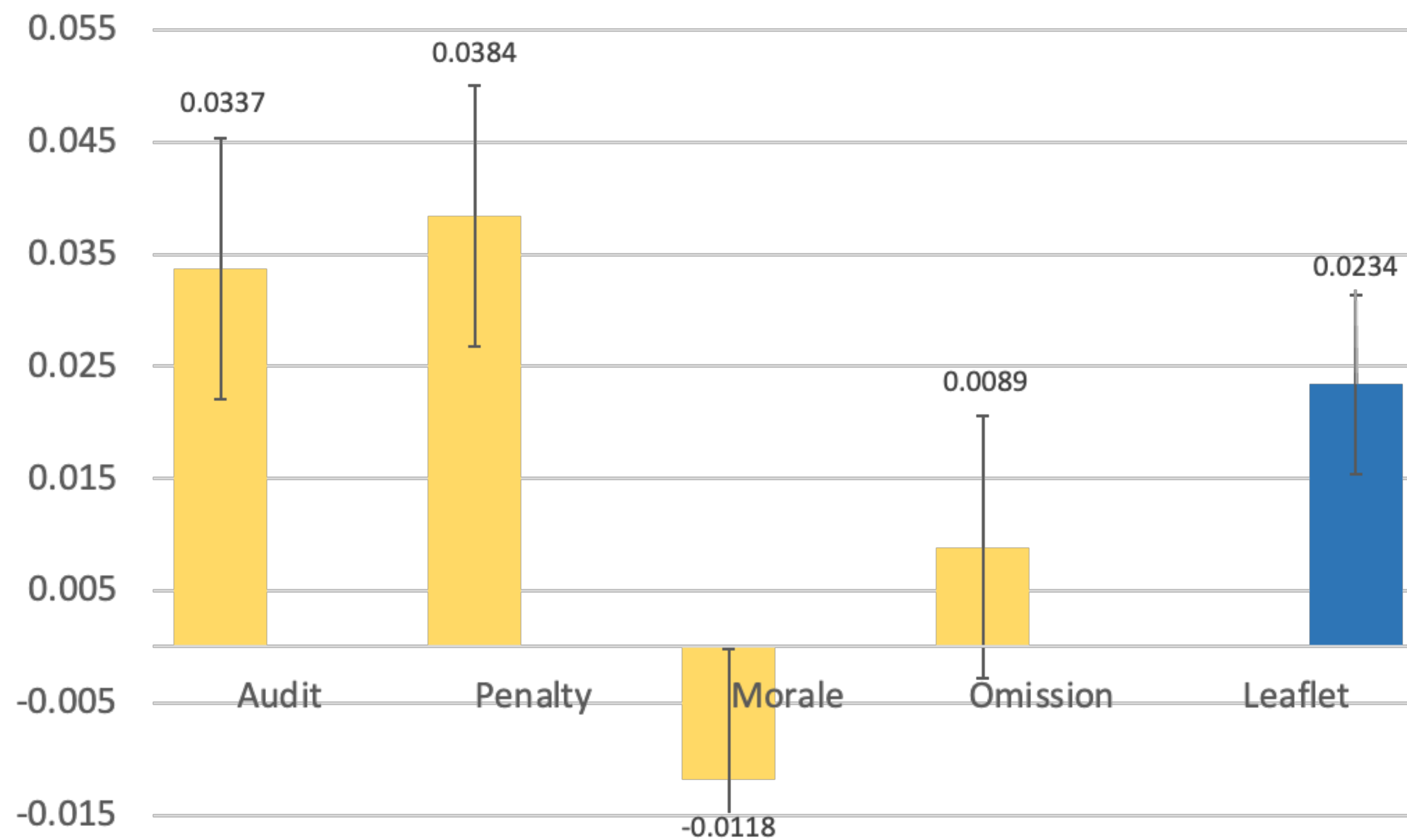
Terénny experiment na slovenských daňovníkoch - daň príjmu z predaja nehnuteľnosti

- Výsledky - extensive margin

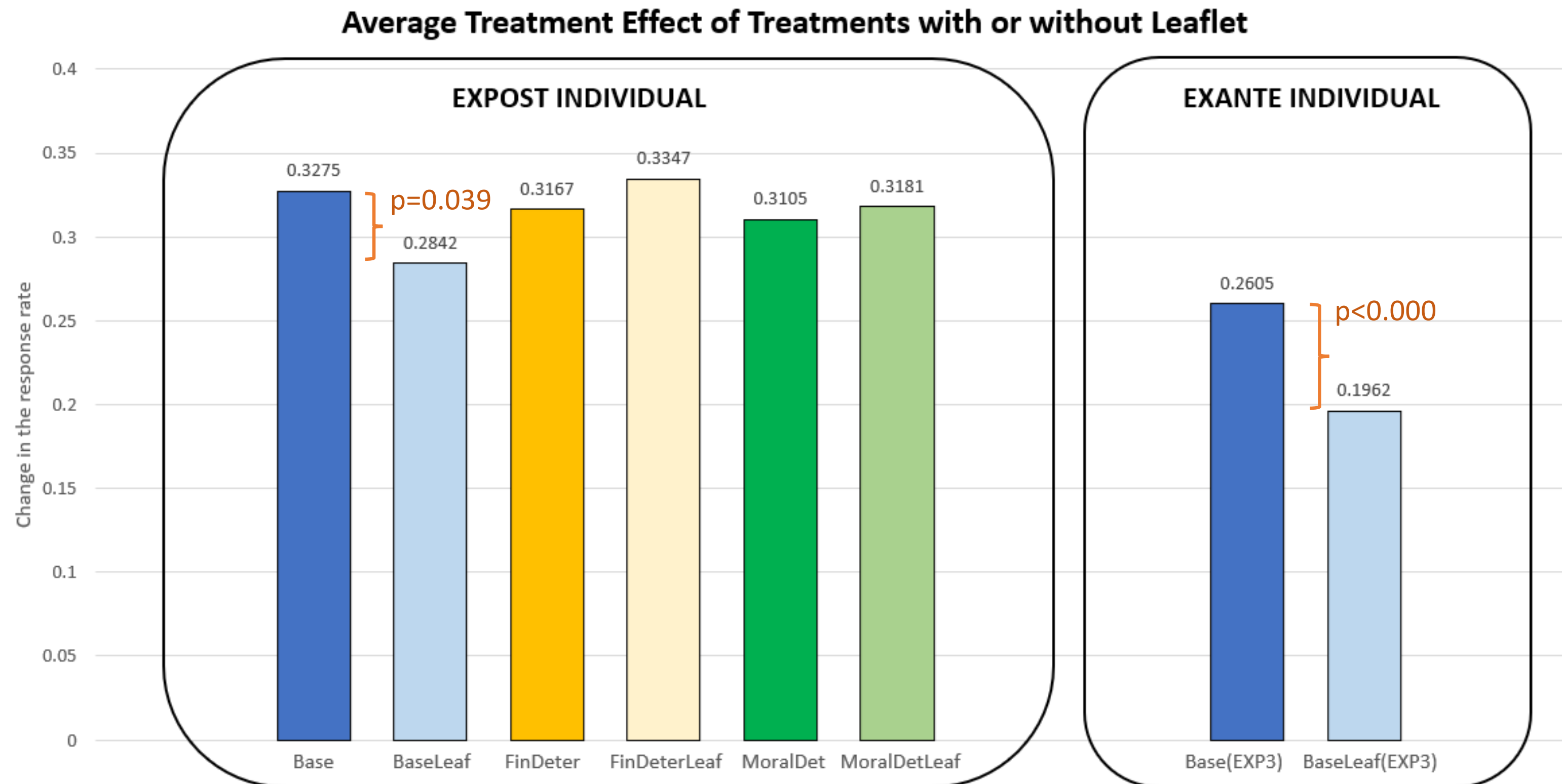
Terénny experiment na slovenských daňovníkoch - daň príjmu z predaja nehnuteľnosti

Differences in reaching out, by treatment

Terénny experiment na slovenských daňovníkoch - daň príjmu z predaja nehnuteľnosti

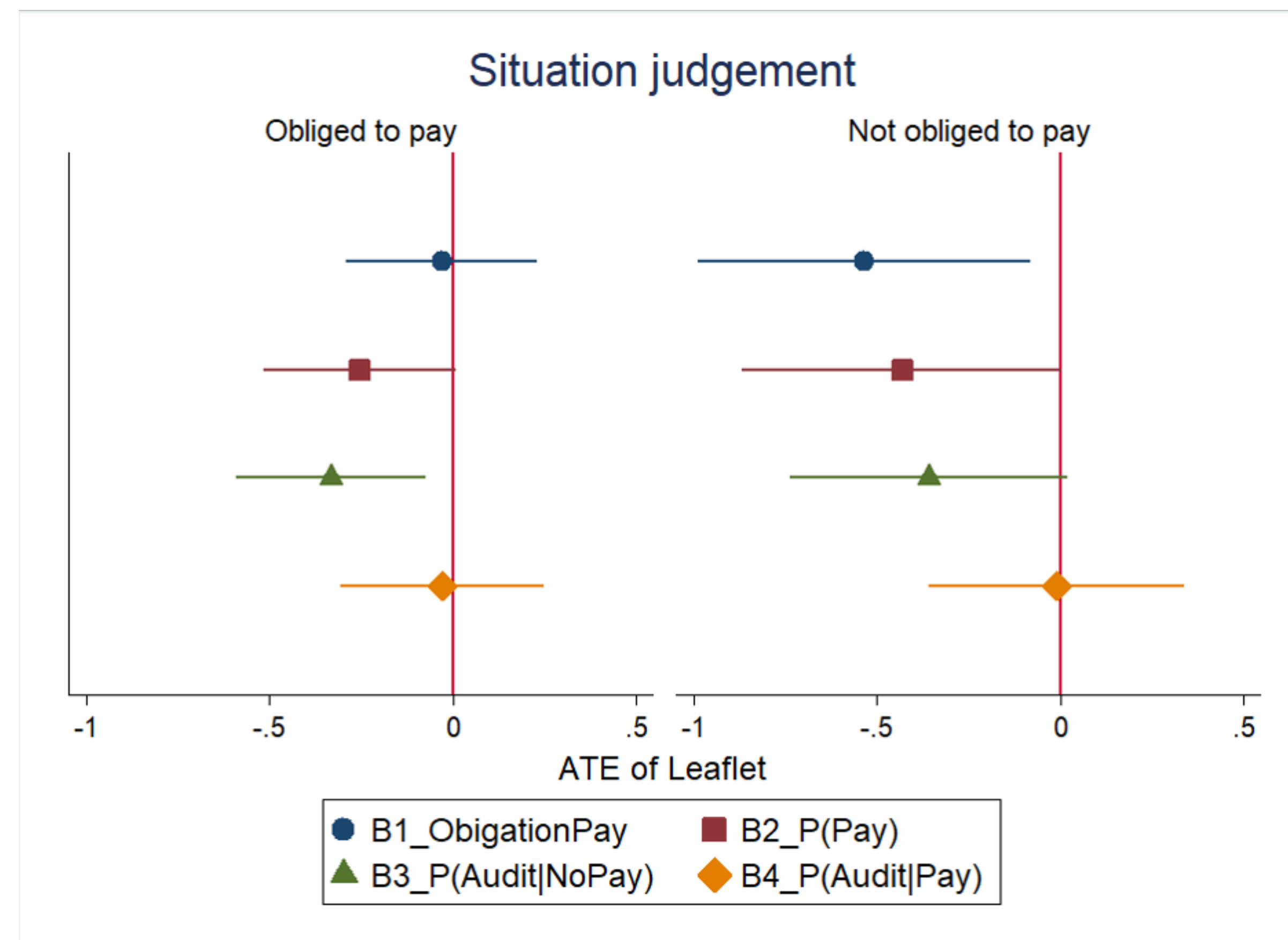
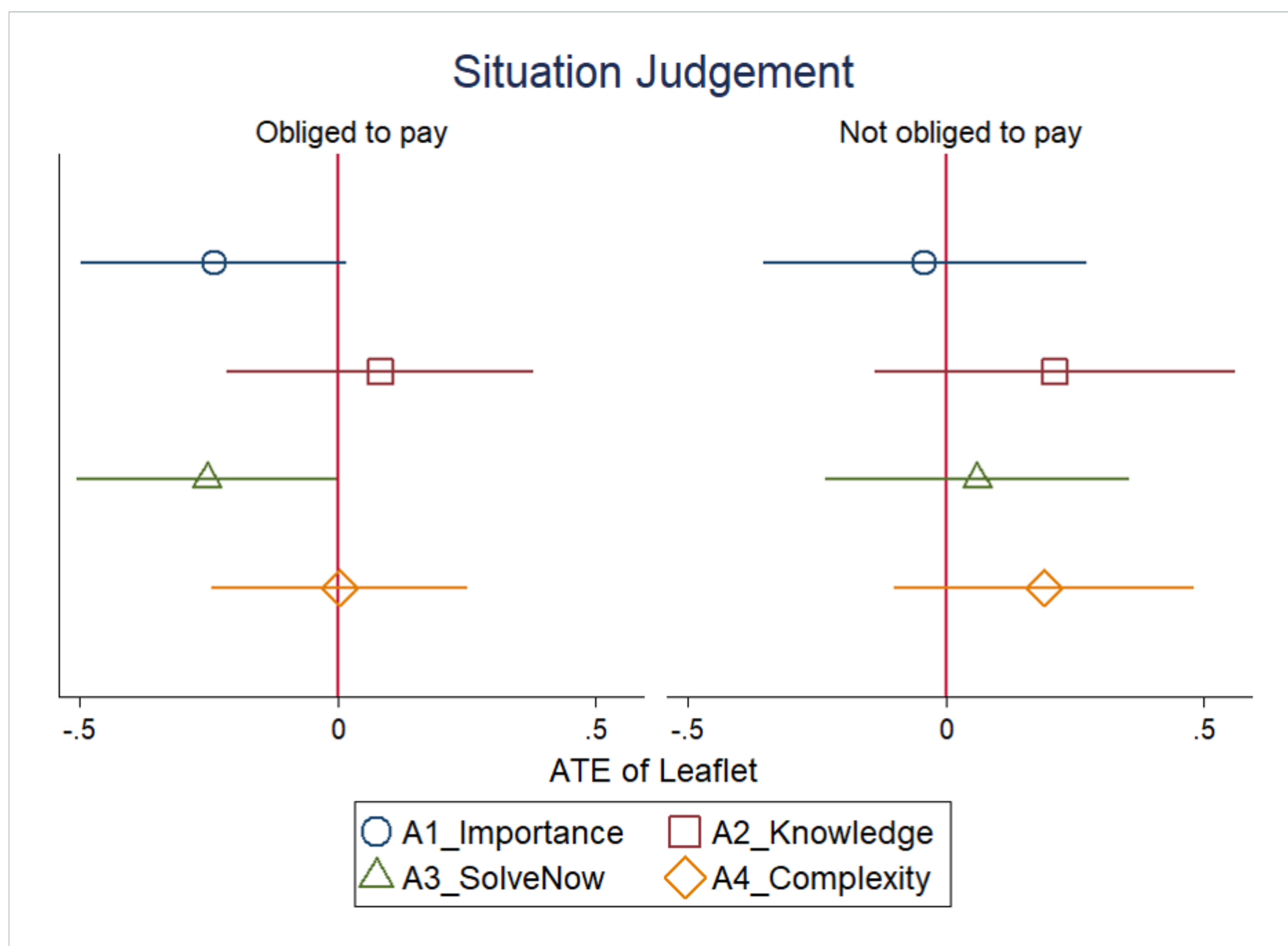
Average treatment effects of Leaflet (Exp 1&3)

Terénny experiment na slovenských daňovníkoch - daň príjmu z predaja nehnuteľnosti

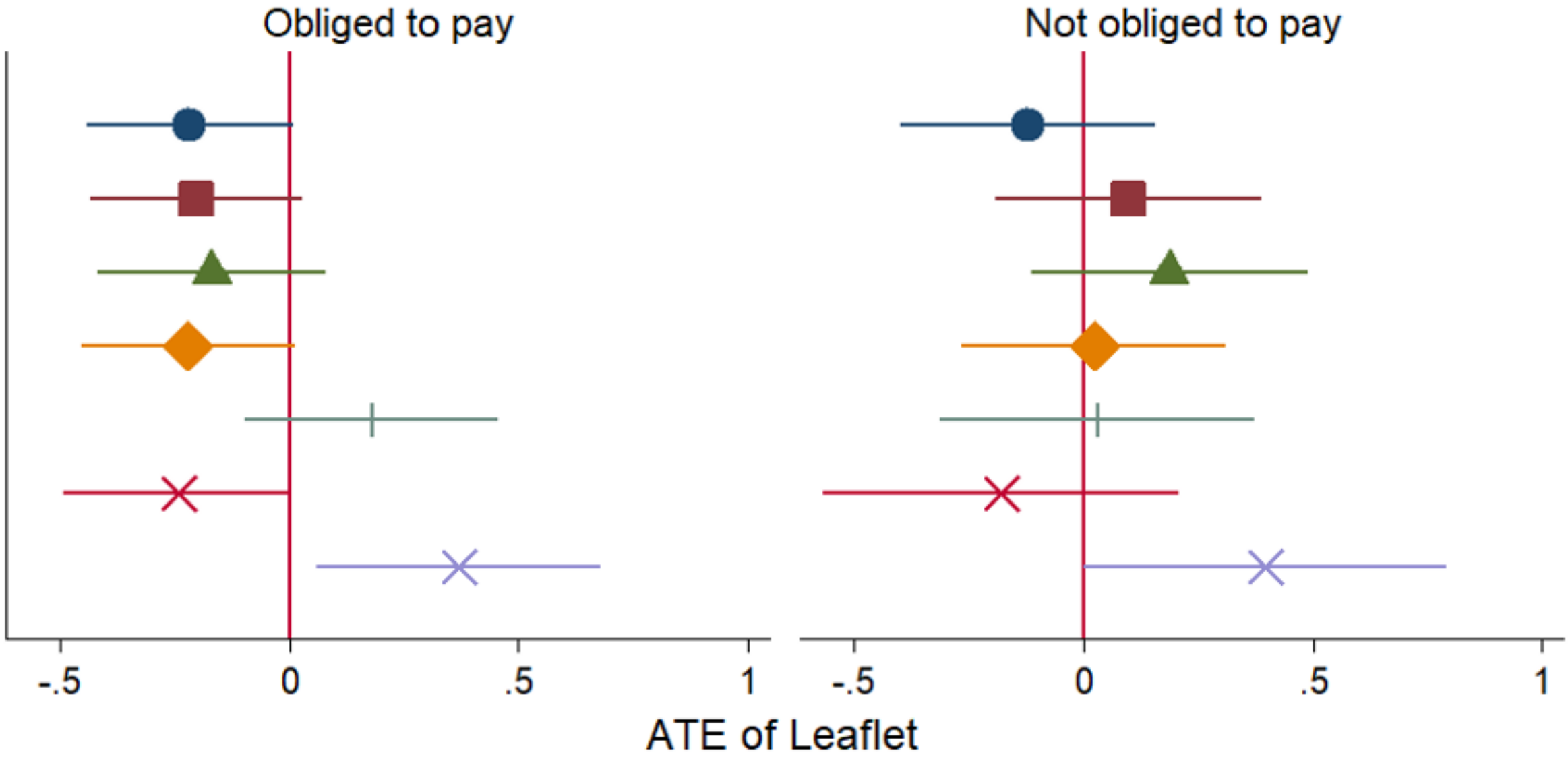
No.	Description	Displayed	Situation (screen 6)
1	P1. Baseline letter	1A	Version 1
2	P2. Treatment letter	2A	Version 1
3	P3. Baseline letter + leaflet	1B + Diagram A	Version 1
4	P4. Treatment letter + leaflet	2B + Diagram A	Version 1
5	P5. Baseline letter + leaflet without Taxana	1B + Diagram B	Version 1
6	P6. Treatment letter + leaflet with Taxana	2B + Diagram B	Version 1
7	P7. Baseline letter with price	1C	Version 1
8	P8. Treatment letter with price	2C	Version 1
9	NP1. Baseline letter	1A	Version 2
10	NP2. Treatment letter	2A	Version 2
11	NP3. Baseline letter + leaflet	1B + Diagram A	Version 2
12	NP4. Treatment letter + leaflet	2B + Diagram A	Version 2
13	NP5. Baseline letter + leaflet without Taxana	1B + Diagram B	Version 2
14	NP6. Treatment letter + leaflet with Taxana	2B + Diagram B	Version 2

Terénny experiment na slovenských daňovníkoch - daň príjmu z predaja nehnuteľnosti

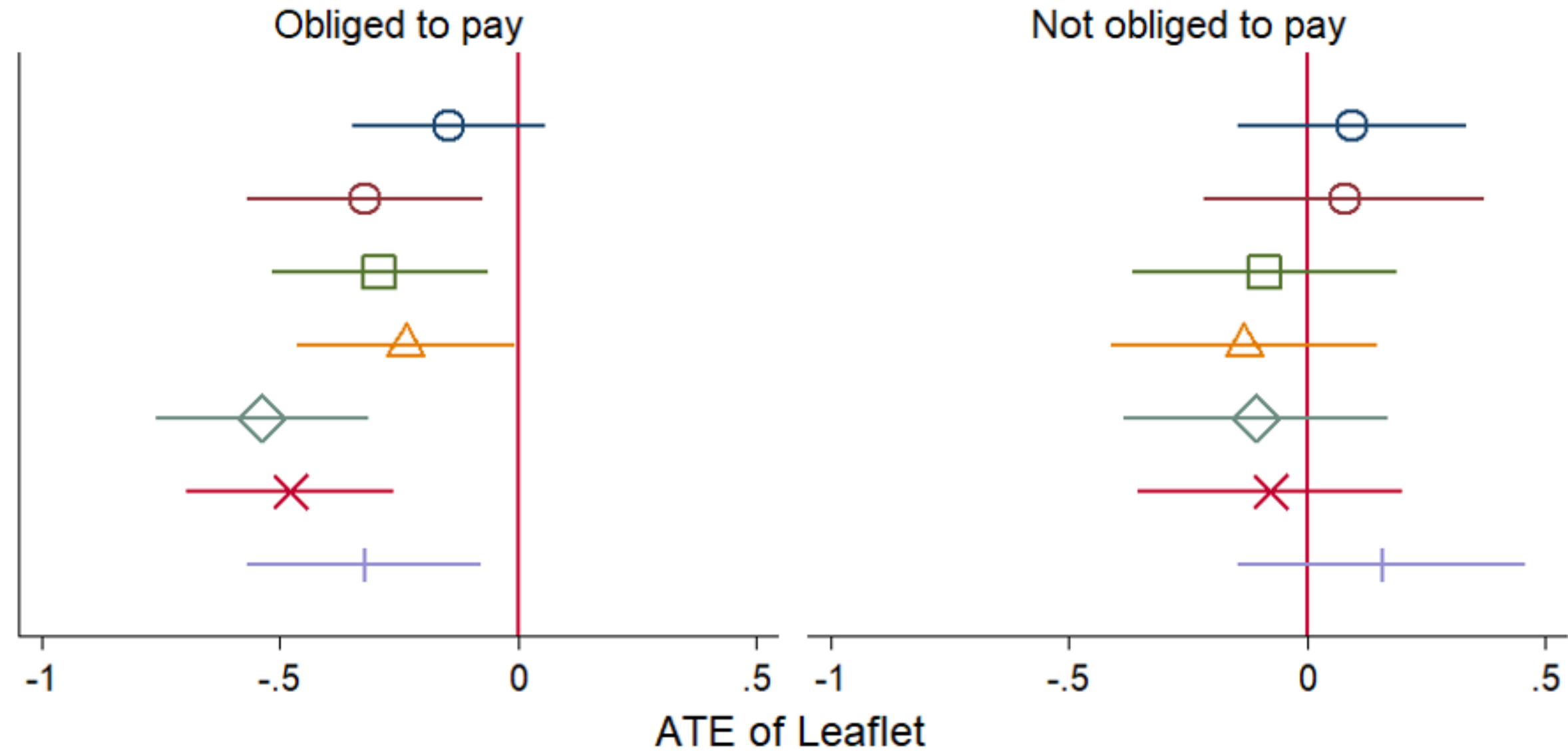
Terénny experiment na slovenských daňovníkoch - daň príjmu z predaja nehnuteľnosti

Perception of the letter

- C1_L_Compotent
- ▲ C3_L_Simple
- + C5_L_Daunting
- × C7_L_UndNoPay
- C2_L_Trustworthy
- ◆ C4_L_Clear
- × C6_L_UndPay

Info Overload and Perception of Financial Authority

- E1_InfoOverload
- F1_FA_informed_ppl
- ◇ F3_FA_Compotent
- + F5_FA_Fair
- E4_MoreLetters
- △ F2_FA_informed_tax
- × F4_FA_Respectful

Terénny experiment na slovenských daňovníkoch - daň príjmu z predaja nehnuteľnosti

- Zhrnutie
 - Pripomienkové listy fungujú, ale typ postčenia nemá dodatočný efekt (extensive aj intensive margin)
 - Hrozba kontroly iných príjmov zvyšuje priznanú daň (pre fyzické osoby)
 - Pohlavie príjemcu listu nehrá žiadnu rolu
 - Dodatočný zjednodušujúci nástroj (v našom prípade leták) môže poškodiť efektívite postčenia
 - Vnímanie listu a FS negatívnejšie, žiadne informačné preťaženie, nesprávny signál
- Prínosy
 - Listy pomohli vybrať dodatočných 2,5 milióna EUR z dane z príjmu z predaja nehnuteľnosti
 - Najpravdepodobnejší mechanizmus: ľudia o svojej povinnosti zaplatiť daň skrátka nevedeli

Laboratórny experiment na študentskej vzorke (EUBA) - Zjednodušenie daňových informácií

© MARK ANDERSON

WWW.ANDERTOONS.COM

Laboratórny experiment na študentskej vzorke (EUBA) - Zjednodušenie daňových informácií

- Motivácia
 - Zdá sa, že zjednodušenie zložitých situácií prináša priaznivejšie výsledky v mnohých oblastiach, vrátane miery využívania daňovej úľavy na príjmy (Bhargava a Manoli 2015), portfóliových investícií (Carvalho a Silverman 2022) a daní (Abeler a Jäger 2015).
 - Hoppe a kol. (2019) ukazujú, že profesionálni daňoví poradcovia vo väčšine zo 100 krajín, ktoré skúmali, hodnotia daňové systémy ako zložité, zatiaľ čo Blesse a kol. (2019) našli, že 90 % Nemcov sa domnieva, že daňový systém je potrebné podstatne zjednodušiť. Najnovšia literatúra v oblasti postrčení v kontexte dodržiavania daňových predpisov ukazuje, že zjednodušenie môže byť ešte účinnejšie ako odstrašujúce postrčenia (De Neve et al. 2021; Cahlíková et al. 2021; Dwenger et al. 2016).
 - Zjednodušenie komunikácie zvyčajne zahŕňa skrátenie textu, zníženie obsahu informácií, vytvorenie ucelenej štruktúry, nahradenie zložitých slov jednoduchšími alternatívami a zvýraznenie informácií relevantných pre konanie. To znižuje informačné preťaženie a umožňuje efektívnejšie využívať obmedzené zdroje pozornosti a môže priamo pomôcť prekonať transakčné náklady na riešenie situácie a zvýšiť zrozumiteľnosť komunikovaného posolstva. Môže dokonca motivovať príjemcov, aby problém riešili skôr (Dušek, Pardo a Traxler 2022).
 - Nie je však jasné, ktoré kanály sú dôležitejšie ako iné, pretože súčasná literatúra ponúka len čiastočné odpovede. V kontexte vyhýbania sa plateniu TV poplatkov Cahlíková a kol. (2021) zistili, že zníženie transakčných nákladov na reakciu prispieva k celkovému vplyvu na dodržiavanie predpisov len mierne. Bholat a kol. (2019) ukazujú, že zjednodušenie kľúčových správ centrálnej banky zvyšuje zrozumiteľnosť širokej verejnosti, ale aj dôveru a reputáciu centrálnej banky. To vyvoláva otázky o nepriamych účinkoch, ktoré môže zjednodušené posolstvo priniesť.
 - V tejto štúdii plánujeme prispieť k literatúre rozlíšením priamych a nepriamych účinkov, ktoré môže priniesť zjednodušená komunikácia orgánu vyberajúceho dane daňovníkom. Priame účinky už boli preskúmané a zahŕňajú zníženie informačných treníc a transakčných nákladov na riešenie situácie.
 - Nepriame účinky zahŕňajú (i) zmeny v sociálnych normách spojených s platením daní (Bobek, Hageman a Kelliher 2013), (ii) zmeny vo vnímanej kompetencii orgánu vyberajúceho dane, a teda dôveryhodnosti vymáhania, a (iii) zmenu vzťahu s orgánom vyberajúcim dane v duchu teórie procedurálnej spravodlivosti (Tyler 2003) a (iv) zvýšenú motiváciu daňovníkov riešiť situáciu.

Laboratórny experiment na študentskej vzorke (EUBA) - Zjednodušenie daňových informácií

- Hypotézy

- 1) Priame efekty: Jednoduchšie varianty textu v porovnaní s najzložitejším variantom znižujú potrebnú pozornosť a čas potrebný na rozhodnutie o daňovej povinnosti; zvyšujú subjektívne hodnotenie zrozumiteľnosti textu a jednoduchosti podania informácií.
- 2) Nepriame efekty I: Predpokladáme, že jednoduchšia správa vedie k (i) vyšším pocitom vlastnej viny za neplatenie, (ii) k očakávaniu väčšieho počtu ľudí, ktorí sa budú cítiť vinní, a (iii) k očakávaniu menšieho podielu ľudí vyhýbajúcich sa plateniu daní
- 3) Nepriame efekty II: Očakávame, že jednoduchšia správa zvýši vnímanie kompetentnosti, spravodlivosti, zaobchádzanie ako s partnerom než ako s autoritou a zníži pocit nadradenosti.

Laboratórny experiment na študentskej vzorke (EUBA) - Zjednodušenie daňových informácií

- Dizajn
 - Štyri treatmenty - manipulujeme s jednoduchosťou informácií obsiahnutých v štylizovanom liste od Finančnej správy SR. V liste sú vysvetlené podmienky povinnosti priznať a zaplatiť daň z príjmu z predaja nehnuteľnosti, ako aj kritériá oslobodenia od dane

Treatment	Obsah listu
Zákon	Doslovná kópia príslušného daňového poriadku zo slovenskej zbierky zákonov.
Web FS	Doslovná kópia zjednodušeného daňového poriadku z webovej stránky Finančnej správy Slovenskej republiky.
Zjednodušenie	Ešte viac zjednodušený daňový poriadok pripravený v spolupráci s Finančnou správou SR pre účely tejto štúdie.
List FS	Doslovná kópia zjednodušeného daňového poriadku, ktorý bol súčasťou oficiálneho listu Finančnej správy zaslaného daňovníkom, ktorí predali svoju nehnuteľnosť, ale nepriznali daň.

Vec: Daň z príjmu z prevodu vlastníctva nehnuteľnosti

Vážený pán/vážená pani,

Z katastra nehnuteľností vyplýva, že Vám v priebehu roku 2022 zaniklo vlastníctvo aspoň jednej nehnuteľnosti. Ak ste v uplynulom roku predali alebo previedli nehnuteľnosť a dosiahli príjem, mohla Vám vzniknúť zákonná povinnosť priznať tento príjem v daňovom priznaní a zaplatiť príslušnú daň.

Zákon o dani z príjmu č. 595/2003, druhá časť - daň fyzickej osoby uvádza nasledujúce:

V §8, Ostatné príjmy, sa uvádza, že ostatnými príjmami, ak nejde o príjmy zo závislej činnosti podľa §5, príjmy z podnikania z inej samostatnej zárobkovej činnosti, z prenájmu a z použitia diela a umeleckého výkonu podľa §6, alebo o osobitný základ dane z kapitálového majetku podľa §7, sú najmä príjmy z prevodu vlastníctva nehnuteľností (a iné).

V §9, Príjmy oslobodené od dane, sa uvádza, že od dane je oslobodený príjem z predaja nehnuteľnosti, na ktorú sa nevzťahuje oslobodenie podľa písmena b, a to po uplynutí piatich rokov odo dňa jej nadobudnutia alebo jej vyradenia z obchodného majetku, ak bola táto nehnuteľnosť zahrnutá do obchodného majetku, okrem príjmov, ktoré plynú daňovníkovi podľa zmluvy o budúcom predaji nehnuteľnosti uzavretej do piatich rokov od jej nadobudnutia alebo od jej vyradenia z obchodného majetku, aj keď kúpna zmluva bude uzatvorená až po piatich rokoch od jej nadobudnutia alebo vyradenia z obchodného majetku. Ďalej je oslobodený príjem z predaja nehnuteľnosti nadobudnutej dedením (postupným dedením) v priamom rade alebo niektorým z manželov, ak uplynie aspoň päť rokov odo dňa nadobudnutia tejto nehnuteľnosti preukázateľne do vlastníctva alebo spoluvlastníctva poručiteľa (poručiteľov) alebo vyradenia z obchodného majetku, ak bola táto nehnuteľnosť zahrnutá do obchodného majetku, okrem príjmov, ktoré plynú daňovníkovi podľa zmluvy o budúcom predaji nehnuteľnosti uzavretej do piatich rokov od jej nadobudnutia alebo od jej vyradenia z obchodného majetku, aj keď kúpna zmluva bude uzatvorená až po piatich rokoch od jej nadobudnutia alebo vyradenia z obchodného majetku. Taktiež je oslobodený príjem z predaja nehnuteľnosti alebo hnutelnej veci vydanéj oprávnenej osobe podľa osobitných predpisov prijatý touto osobou.

Ak Vám vznikla daňová povinnosť a zatiaľ ste si túto povinnosť nespĺnili, podajte, prosím, daňové priznanie za rok 2022 a zaplaťte príslušnú daň. Ak ste už uviedli všetky svoje príjmy za rok 2022 alebo považujete svoje príjmy za oslobodené od dane, považujte tento list za informatívny.

S pozdravom
Vaša Finančná správa

Vec: Daň z príjmu z prevodu vlastníctva nehnuteľnosti

Vážený pán/vážená pani,

Z katastra nehnuteľností vyplýva, že Vám v priebehu roku 2022 zaniklo vlastníctvo aspoň jednej nehnuteľnosti. Ak ste v uplynulom roku predali alebo previedli nehnuteľnosť a dosiahli príjem, mohla Vám vzniknúť zákonná povinnosť priznať tento príjem v daňovom priznaní a zaplatiť príslušnú daň.

Ak daňovník predal nehnuteľnosť (napr. dom, byt, pozemok) resp. časť nehnuteľnosti na základe uzatvorenej kúpnopredajnej zmluvy, takýto príjem je na daňové účely považovaný za príjem z prevodu vlastníctva nehnuteľnosti. Skutočnosť, či príjem z predaja nehnuteľnosti u daňovníka podlieha zdaneniu a je zdaniteľným príjmom alebo je od dane oslobodený, závisí od posúdenia podmienok pre jeho oslobodenie podľa platných ustanovení zákona o dani z príjmov. Ak daňovník dosiahol príjem z predaja nehnuteľnosti, ktorý nie je oslobodený od dane z príjmov, je povinný tento príjem priznať v daňovom priznaní, ak mu vznikla povinnosť toto daňové priznanie podať.

Od dane je oslobodený príjem z predaja nehnuteľnosti (nezaradenej v obchodnom majetku), a to po uplynutí 5 rokov odo dňa jej nadobudnutia; z predaja nehnuteľnosti (nezaradenej v obchodnom majetku) nadobudnutej dedením (postupným dedením) v priamom rade alebo niektorým z manželov, ak uplynie aspoň 5 rokov odo dňa nadobudnutia tejto nehnuteľnosti preukázateľne do vlastníctva alebo spoluvlastníctva poručiteľa (alebo poručiteľov); z predaja nehnuteľnosti zaradenej do obchodného majetku, a to po uplynutí 5 rokov od jej vyradenia z obchodného majetku; z predaja nehnuteľnosti vydanéj oprávnenie osobe podľa osobitných predpisov (ide o vydanie v rámci reštitučných zákonov napr. zákon č. 119/1990 Zb. o súdnej rehabilitácii v z. n. p., zákon č. 403/1990 Zb. o zmiernení následkov niektorých majetkových krívd v z. n. p., zákon č. 319/1991 Zb. o zmiernení niektorých majetkových krívd a iných krívd, zákon č. 87/1991 Zb. o mimosúdnych rehabilitáciách v z. n. p., zákon č. 42/1992 Zb. o úprave majetkových vzťahov a vysporiadaní majetkových nárokov v družstvách v z. n. p. a iné).

Ak Vám vznikla daňová povinnosť a zatiaľ ste si túto povinnosť nespĺnili, podajte, prosím, daňové priznanie za rok 2022 a zaplaťte príslušnú daň. Ak ste už uviedli všetky svoje príjmy za rok 2022 alebo považujete svoje príjmy za oslobodené od dane, považujte tento list za informatívny.

S pozdravom
Vaša Finančná správa

Vec: Daň z príjmu z prevodu vlastníctva nehnuteľnosti

Vážený pán/vážená pani,

Z katastra nehnuteľností vyplýva, že Vám v priebehu roku 2022 zaniklo vlastníctvo aspoň jednej nehnuteľnosti. Ak ste v uplynulom roku predali alebo previedli nehnuteľnosť a dosiahli príjem, mohla Vám vzniknúť zákonná povinnosť priznať tento príjem v daňovom priznaní a zaplatiť príslušnú daň.

Musím podať daňové priznanie a zaplatiť daň?

Čo robiť v prípade, že nehnuteľnosť bola vo vlastníctve viac ako 5 rokov? Priznanie nemusíte podať ak ste nehnuteľnosť vlastnili viac ako 5 rokov a nemali ste nehnuteľnosť zaradenú v obchodnom majetku.

Čo robiť v prípade, že bola nehnuteľnosť predmetom dedičstva v priamom rade? Priznanie nemusíte podať ak ste nehnuteľnosť zdedili po svojom priamom predkovi alebo potomkovi (napríklad po rodičoch, starých rodičoch a podobne) a dohromady ste vlastnili nehnuteľnosť aspoň 5 rokov.

Čo robiť v prípade, že bola nehnuteľnosť predmetom darovania? Priznanie nemusíte podať ak ste svoju nehnuteľnosť darovali a nedosiahli ste žiadny príjem z prevodu vlastníctva nehnuteľnosti.

Čo robiť v prípade, že bola nehnuteľnosť vyradená z obchodného majetku? Priznanie nemusíte podať ak bola nehnuteľnosť zaradená v obchodnom majetku, ale od jej vyradenia už uplynulo viac ako 5 rokov.

Aké sú ostatné výnimky z predaja? Priznanie nemusíte podať ak ste predali nehnuteľnosť vydanú Vám ako oprávnenej osobe podľa reštitučných zákonov alebo nehnuteľnosť zahrnutú do konkurznej podstaty.

Čo robiť v prípade, že ste daň už zaplatili? Priznanie nemusíte podať ak ste daň už zaplatili, ale príjem z prevodu vlastníctva nehnuteľnosti ste zaradili pod príjem z podnikateľskej činnosti.

Ak Vám vznikla daňová povinnosť a zatiaľ ste si túto povinnosť nespĺnili, podajte, prosím, daňové priznanie za rok 2022 a zaplaťte príslušnú daň. Ak ste už uviedli všetky svoje príjmy za rok 2022 alebo považujete svoje príjmy za oslobodené od dane, považujte tento list za informatívny.

S pozdravom
Vaša Finančná správa

Vec: Daň z príjmu z prevodu vlastníctva nehnuteľnosti

Vážený pán/vážená pani,

Z katastra nehnuteľností vyplýva, že Vám v priebehu roku 2022 zaniklo vlastníctvo aspoň jednej nehnuteľnosti. Ak ste v uplynulom roku predali alebo previedli nehnuteľnosť a dosiahli príjem, mohla Vám vzniknúť zákonná povinnosť priznať tento príjem v daňovom priznaní a zaplatiť príslušnú daň.

Musím podať daňové priznanie a zaplatiť daň?

Priznanie príjmu z prevodu vlastníctva nehnuteľnosti sa Vás netýka ak...	
Vlastníctvo viac ako 5 rokov	... ste nehnuteľnosť vlastnili viac ako 5 rokov a nemali ste nehnuteľnosť zaradenú v obchodnom majetku.
Dedičstvo v priamom rade	... ste nehnuteľnosť zdedili po svojom priamom predkovi alebo potomkovi (napríklad po rodičoch, starých rodičoch a podobne) a dohromady ste vlastnili nehnuteľnosť aspoň 5 rokov.
Darovanie nehnuteľnosti	... ste svoju nehnuteľnosť darovali a nedosiahli ste žiadny príjem z prevodu vlastníctva nehnuteľnosti.
Vyradenie z obchodného majetku	... bola nehnuteľnosť zaradená v obchodnom majetku, ale od jej vyradenia už uplynulo viac ako 5 rokov.
Ostatné výnimky z predaja	... predali ste nehnuteľnosť vydanú Vám ako oprávnenej osobe podľa reštitučných zákonov alebo nehnuteľnosť zahrnutú do konkurznej podstaty.
Daň ste už zaplatili	... ste daň už zaplatili, ale príjem z prevodu vlastníctva nehnuteľnosti ste zaradili pod príjem z podnikateľskej činnosti.

Ak Vám vznikla daňová povinnosť a zatiaľ ste si túto povinnosť nespĺnili, podajte, prosím, daňové priznanie za rok 2022 a zaplaťte príslušnú daň. Ak ste už uviedli všetky svoje príjmy za rok 2022 alebo považujete svoje príjmy za oslobodené od dane, považujte tento list za informatívny.

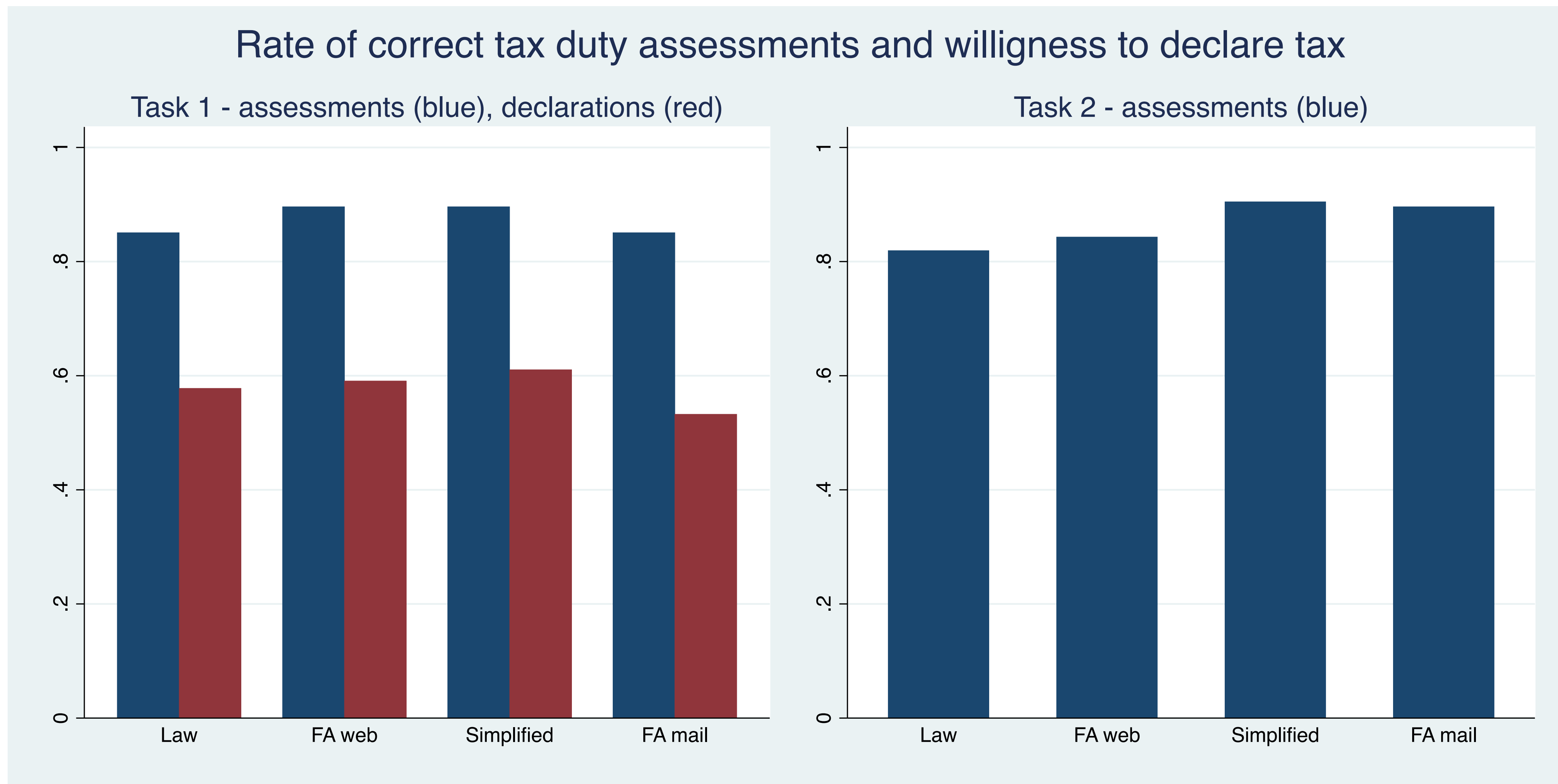
S pozdravom
Vaša Finančná správa

Laboratórny experiment na študentskej vzorke (EUBA) - Zjednodušenie daňových informácií

- Subjekty sa zúčastňujú dvoch hlavných incentivizovaných úloh, vždy v rovnakom poradí. V úlohách meriame vplyv rôznych verzií listu na ochotu priznať a zaplatiť daň z príjmu (Úloha 1) a na pochopenie daňového zákona (Úloha 2). V oboch úlohách môžu subjekty získať experimentálne tokeny, ktoré sa na konci experimentálneho sedenia vymenia na peňažnú odmenu, pričom výmenný kurz je 1 EUR za každých 1 000 získaných tokenov. Subjekty sú informované, že pre platbu bude náhodne vybraná jedna z dvoch hlavných úloh.
- V úlohe 1 je subjektu predložený štylizovaný scenár, v ktorom nedávno získal 215 000 tokenov za predaj nehnuteľnosti, ktorú kúpil pred štyrmi rokmi za 200 000 tokenov. Podľa slovenského daňového poriadku mu teda vzniká povinnosť zaplatiť daň z príjmu z predaja nehnuteľnosti. Subjekt je požiadaný, aby si prečítal poskytnutý list a posúdil, či je povinný priznať a zaplatiť daň alebo nie, a aby sa rozhodol, či daň prizná a zaplatí alebo nie. Daň je stanovená na 2 500 tokenov, čo predstavuje 17 % zo zisku 15 000 tokenov. Nepriznanie dane môže mať za následok povinnosť zaplatiť dlžnú daň vo výške 2 5000 tokenov a pokutu vo výške ďalších 2 500 tokenov, ak je u subjektu vykonaná daňová kontrola. Pravdepodobnosť kontroly je 20 %.
- V úlohe 2 je subjektu predložených šesť štylizovaných scenárov týkajúcich sa rôznych osôb, ktoré nedávno predali alebo darovali svoju nehnuteľnosť. Subjekt má posúdiť, či tieto osoby sú povinné priznať a zaplatiť daň alebo nie (tri z nich áno, tri nie), a uviesť svoje posúdenie, ako aj svoju dôveru v správnosť svojho úsudku pre každú osobu. Za každý správny úsudok získa subjekt 2 500 tokenov.
- Po dokončení úlohy 2 subjekt vyplnil dotazník PANAS (Positive and Negative Affect Schedule, Watson, D., Clark, L. A., & Tellegen, A., 1988) zisťujúci, či list z Finančnej správy ovplyvnil jeho emócie. Následné dotazníky zisťujú postoje subjektov k listu (jasnosť, dôveryhodnosť, jednoduchosť čítania, kompetentnosť a odstrašujúci účinok), k Finančnej správe (vnímaná kompetentnosť, úctivosť a spravodlivosť) a subjektívne pocity viny spojené s nepriznaním dane (vlastné, známych, iných). Ďalej sa subjekt zúčastňuje elicitácie jeho postoja k riziku, vyplní trojpoložkový test kognitívnej reflexie, základné demografické údaje a otvorenú otázku, ktorá mu umožní zanechať akékoľvek komentáre k experimentu.

Laboratórny experiment na študentskej vzorke (EUBA) - Zjednodušenie daňových informácií

- Výsledky

Laboratórny experiment na študentskej vzorke (EUBA) - Zjednodušenie daňových informácií

Table 3: OLS regressions - tax code assessment, transaction costs and tax declaration rate

- Výsledky

	Task 1				Task 2		
	(1) Correct assessment (CA) rate	(2) CA, confidence adjusted	(3) Time to assess (seconds)	(4) Tax declaration rate	(5) Correct assessment (CA) rate	(6) CA, confidence adjusted	(7) Time to assess (seconds)
FA web	0.05 (0.04)	0.05* (0.03)	-32.71*** (12.03)	0.01 (0.06)	0.02 (0.02)	0.04** (0.02)	2.64 (17.18)
Simplified	0.05 (0.04)	0.03 (0.03)	-56.60*** (10.99)	0.03 (0.06)	0.09*** (0.02)	0.07*** (0.02)	-53.06*** (15.67)
FA mail	0.00 (0.04)	0.02 (0.03)	-91.16*** (11.18)	-0.05 (0.06)	0.08*** (0.02)	0.09*** (0.02)	-58.25*** (15.98)
Constant	0.85*** (0.03)	0.77*** (0.02)	330.60*** (9.24)	0.58*** (0.04)	0.82*** (0.01)	0.70*** (0.01)	345.91*** (13.15)
N	616	616	616	616	616	616	616
R²	<.01	0.01	0.12	<.01	0.06	0.04	0.05
	Post-estimation tests p-values				Post-estimation tests p-values		
FA web = Simplified	1.00	0.49	0.01	0.73	<.01	0.05	<.01
FA web = FA mail	0.23	0.28	<.01	0.30	<.01	0.01	<.01
Simplified = FA mail	0.23	0.65	<.01	0.17	0.55	0.53	0.68

Notes: Standard errors are reported in parentheses. *, **, and *** indicate significance at the 10%, 5%, and 1%-level, respectively.

Laboratórny experiment na študentskej vzorke (EUBA) - Zjednodušenie daňových informácií

- Výsledky

Table 4: OLS regressions - emotions

	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
	Positive emotions (PANAS)	Negative emotions (PANAS)	Feelings of guilt (myself)	Feelings of guilt (peers)	Feelings of guilt (people)
FA web	0.18** (0.08)	-0.24*** (0.09)	1.04** (0.41)	0.51 (0.38)	0.04 (0.33)
Simplified	0.29*** (0.08)	-0.27*** (0.09)	0.91** (0.42)	0.10 (0.40)	0.23 (0.35)
FA mail	0.21*** (0.08)	-0.16* (0.09)	1.04** (0.40)	0.38 (0.38)	0.32 (0.33)
Constant	2.40*** (0.05)	2.25*** (0.06)	6.25*** (0.31)	4.97*** (0.28)	4.75*** (0.24)
N	616	616	616	616	616
R²	0.02	0.02	0.02	<.01	<.01
Post-estimation tests p-values					
FA web = Simplified	0.17	0.73	0.74	0.29	0.57
FA web = FA mail	0.65	0.38	1.00	0.72	0.36
Simplified = FA mail	0.36	0.23	0.74	0.48	0.77

Notes: Standard errors are reported in parentheses.

*, **, and *** indicate significance at the 10%, 5%, and 1%-level, respectively.

Laboratórny experiment na študentskej vzorke (EUBA) - Zjednodušenie daňových informácií

Table 5: OLS regressions – attitudes towards the letter and Financial Administration

	Letter					Financial Administration		
	(1) Competent	(2) Credible	(3) Clear	(4) Easy	(5) Deterrent	(6) Competent	(7) Respect	(8) Fair
FA web	0.91*** (0.28)	0.17 (0.28)	2.18*** (0.28)	3.09*** (0.29)	-0.92*** (0.32)	0.21 (0.27)	0.25 (0.29)	-0.07 (0.30)
Simplified	0.40 (0.30)	-0.65** (0.31)	2.56*** (0.28)	4.94*** (0.29)	-1.64*** (0.32)	0.55* (0.28)	0.56* (0.29)	0.77** (0.30)
FA mail	0.66** (0.29)	-0.08 (0.30)	2.79*** (0.27)	5.23*** (0.28)	-1.32*** (0.33)	0.53* (0.28)	0.32 (0.29)	0.81*** (0.29)
Constant	6.27*** (0.21)	7.16*** (0.21)	4.79*** (0.21)	2.18*** (0.20)	4.21*** (0.24)	7.01*** (0.21)	7.01*** (0.22)	5.59*** (0.22)
N	616	616	616	616	616	616	616	616
R²	0.02	0.01	0.18	0.40	0.05	0.01	0.01	0.03
	Post-estimation tests p-values					Post-estimation tests p-values		
FA web = Simplified	0.07	0.01	0.16	<.01	0.02	0.20	0.26	<.01
FA web = FA mail	0.35	0.38	0.02	<.01	0.19	0.21	0.81	<.01
Simplified = FA mail	0.37	0.07	0.36	0.32	0.29	0.96	0.38	0.87

Notes: Standard errors are reported in parentheses. *, **, and *** indicate significance at the 10%, 5%, and 1%-level, respectively.

Laboratórny experiment na študentskej vzorke (EUBA) - Zjednodušenie daňových informácií

- Výsledky

Table 6: OLS regressions – tax declaration rate

	(1)	(2)	(3)	(4)
	Tax declaration rate (all subjects)	Tax declaration rate (correct assessment only)	Tax declaration rate (all subjects)	Tax declaration rate (correct assessment only)
FA web	0.01 (0.06)	-0.02 (0.06)	0.00 (0.05)	-0.03 (0.06)
Simplified	0.03 (0.06)	0.00 (0.06)	0.01 (0.06)	-0.01 (0.06)
FA mail	-0.05 (0.06)	-0.05 (0.06)	-0.06 (0.05)	-0.07 (0.06)
Female			0.14*** (0.04)	0.18*** (0.04)
Age			0.00 (0.01)	0.00 (0.01)
Cognitive reflection			-0.03 (0.02)	-0.05** (0.02)
Risk averse			0.03*** (0.01)	0.04*** (0.01)
Familiar with CGT			0.01 (0.01)	0.01 (0.01)
Constant	0.58*** (0.04)	0.65*** (0.04)	0.28 (0.18)	0.39** (0.18)
N	616	538	616	538
R²	<.01	<.01	0.06	0.10

Notes: Standard errors are reported in parentheses.

*, **, and *** indicate significance at the 10%, 5%, and 1%-level, respectively.

Laboratórny experiment na študentskej vzorke (EUBA) - Zjednodušenie daňových informácií

- Zhrnutie výsledkov
 - Výsledok 1: Jednoduchšia prezentácia daňového zákona vedie k nižším transakčným nákladom a lepšiemu pochopeniu zákona, ale nemá významný vplyv na ochotu podať daňové priznanie.
 - Výsledok 2: Jednoduchšia prezentácia daňového zákona vedie k vyšším pozitívnym emóciám, nižším negatívnym emóciám a vyšším predpokladaným pocitom viny z nepriznania dlžnej dane.
 - Výsledok 3: Jednoduchšie listy sú vnímané ako kompetentnejšie, jasnejšie a zrozumiteľnejšie, ale menej odstrašujúce a dôveryhodné. Finančná správa vydávajúca jednoduchšie listy je vnímaná ako kompetentnejšia, vzbudzujúca rešpekt a správajúca sa spravodlivejšie.
 - (Dodatočný) Výsledok 4: Ženy a subjekty s averziou k riziku priznávajú dane významne častejšie, zatiaľ čo subjekty s vyššou kognitívnou reflexiou priznávajú dane významne menej často.

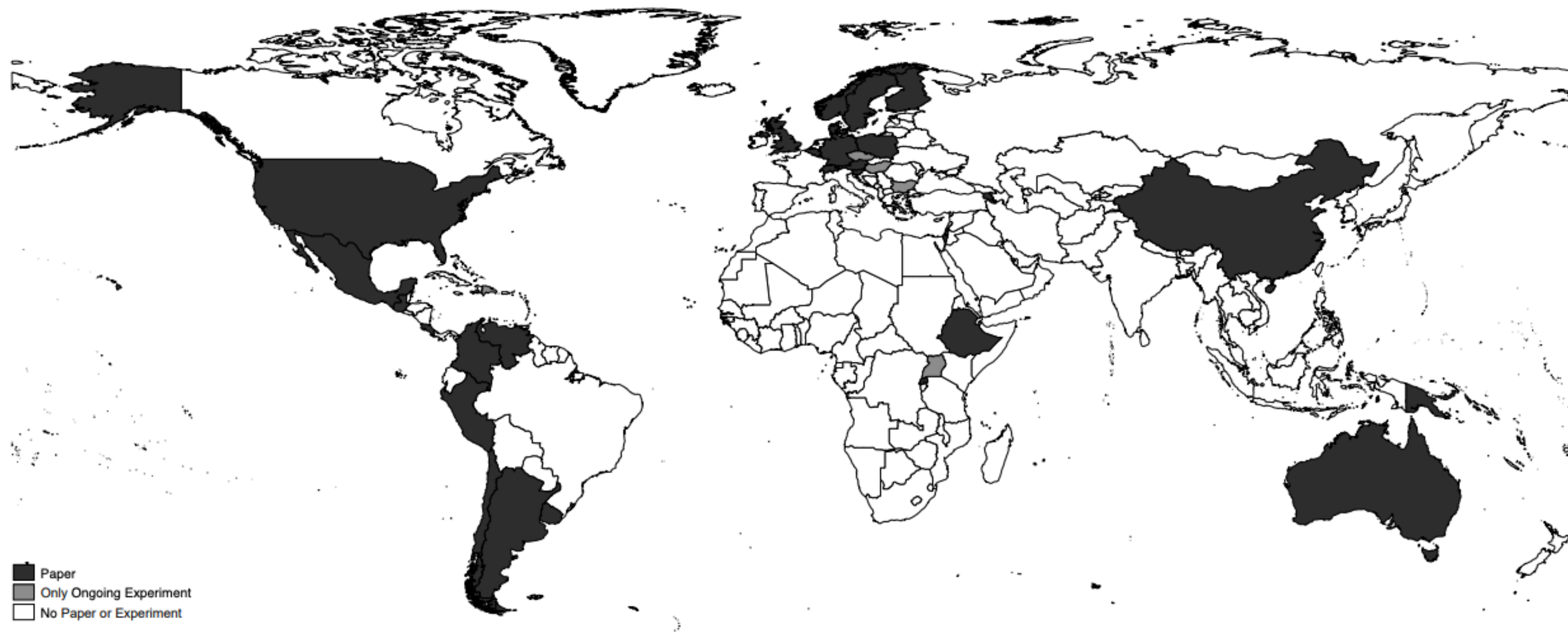
Postrčenia k dani

Table 1: List of studies in meta-analysis sample

No	Author	Country	No	Author	Country
1	Antinyan and Asatryan (2020)	Armenia	24	Harju et al. (2018)	Finland
2	Antinyan et al. (2020)	China	25	Hasseldine et al. (2007)	UK
3	Appelgren (2008)	Sweden	26	Hernandez et al. (2017)	Poland
4	Ariel (2012)	Israel	27	Hiscox (Hiscox)	Australia
5	Bérgolo et al. (2017)	Uruguay	28	Hoy et al. (2020)	Papua New Guinea
6	Biddle et al. (2018)	Australia	29	Iyer et al. (2010)	USA
7	Blumenthal et al. (2001)	USA	30	John and Blume (2018)	UK
8	Boning et al. (2018)	USA	31	Kettle et al. (2016)	Guatemala
9	Bott et al. (2017)	Norway	32	Kettle et al. (2017)	Guatemala
10	Boyer et al. (2016)	Germany	33	Kleven et al. (2011)	Denmark
11	Brockmeyer et al. (2020)	Mexico	34	Mascagni et al. (2017)	Rwanda
12	Brockmeyer et al. (2019)	CostaRica	35	Mascagni et al. (2018)	Ethiopia
13	Castro and Scartascini (2015)	Argentina	36	Meiselman (2018)	USA
14	Chirico et al. (2019)	USA	37	Ortega and Sanguinetti (2013)	Venezuela
15	Coleman (1996)	USA	38	Ortega and Scartascini (2015)	Columbia
16	Del Carpio (2013)	Peru	39	Perez-Truglia and Troiano (2018)	USA
17	De Neve et al. (2019)	Belgium	40	Pomeranz (2015)	Chile
18	Doerrenberg and Schmitz (2017)	Slovenia	41	Scartascini and Castro (2019)	Argentina
19	Dwenger et al. (2016)	Germany	42	Shimeles et al. (2017)	Ethiopia
20	Eerola et al. (2019)	Finland	43	Slemrod et al. (2001)	USA
21	Fellner et al. (2013)	Austria	44	Torgler (2004)	Switzerland
22	Gillitzer and Sinning (2018)	Australia	45	Wenzel (2006)	Australia
23	Hallsworth et al. (2017)	UK			

Postrčenia k dani

Figure 1: Country coverage of nudging experiments

Source : Own compilation. The papers are listed in Table 1. Data on ongoing experiments is based on the RCT registry of the American Economic Association as retrieved on October 21, 2019.

Postrčenia k dani

- Vlády čoraz častejšie využívajú postrčenia na podporu dodržiavania daňových predpisov, pretože sa domnievajú, že sú nákladovo efektívne pri zvyšovaní daňových príjmov.
- Antinyan & Asatryan (2024) zhromažďujú približne tisíc odhadov efektov treatmentu zo 45 randomizovaných kontrolovaných štúdií a syntetizujú túto rýchlo rastúcu literatúru pomocou metaanalytických metód.
- Ukazujú, že intervencie poukazujúce na prvky individuálnej daňovej morálky sú pri obmedzovaní daňových únikov v priemere neúčinné (pri hodnotení v porovnaní s kontrolnou skupinou daňovníkov, ktorí dostávajú neutrálnu komunikáciu).
- Naopak, odstrašujúce stimuly - intervencie zdôrazňujúce tradičné determinanty dodržiavania daňových predpisov, ako sú pravdepodobnosť kontroly a výška pokút - zvyšujú dodržiavanie daňových predpisov. Ich efekty sú však mierne, keďže zvyšujú pravdepodobnosť dodržiavania predpisov iba o 1,5 - 2,5 percentuálneho bodu oproti neodstrašujúcim opatreniam.
- Ich ďalšie výsledky naznačujú, že stimuly i) fungujú lepšie na vzorkách oneskorených platiteľov a pri osobnom doručení, ii) sú menej účinné z dlhodobého hľadiska a v krajinách s nižšími príjmami a iii) sú do určitej miery nadhodnotené selektívnym publikovaním výsledkov.

Laboratórny experiment na študentskej vzorke (EUBA) - Efekt postrčenia vs. finančných stimulov

- Motivácia
 - Aj keď si postrčenia v poslednom čase získali popularitu, mnohé intervencie sú neúspešné a účinky úspešných intervencií sú často krátkodobé.
 - Predpokladáme, že úspech postrčenia závisí od toho, ako interaguje so základnými ekonomickými stimulmi, ktoré určujú správanie maximalizujúce odmeny/výnosy. Napríklad v oblasti dodržiavania daňových predpisov bude postrčenia pravdepodobne účinné len vtedy, ak je pre daňovníka finančne optimálne zaplatiť daň.
 - Na overenie našej domnienky realizujeme viackolový experiment, v ktorom manipulujeme s pravdepodobnosťou daňovej kontroly a nabádame účastníkov, aby svoje príjmy priznali. Okrem toho meníme, ako často sa postrčenia objavujú, aby sme otestovali, či častejšie postrčenia zvyšujú plnenie daňových povinností dlhodobejšie.

Laboratórny experiment na študentskej vzorke (EUBA) - Efekt postrčení vs. finančných stimulov

- Účinnosť postčeni testujeme pomocou incentivizovaného kontrolovaného laboratórneho experimentu, pričom využívame experimentálny rámec daňového úniku.
- Manipulujeme s tým, či je pre daňovníka normatívne racionálne platiť dane alebo nie.
- Pomocou viacerých kôl a manipulácie s frekvenciou postrčenia testujeme udržateľnosť účinku postrčenia na dodržiavanie daňových predpisov.
- Prečo práve v laboratóriu?
 - aby sme mali kontrolu nad stimulmi daňovníkov, ako aj nad frekvenciou vystavenia postrčeniam,
 - aby sme vylúčili rôzne rušivé faktory, ako napríklad účinky prelievania z iných postrčení
 - aby sme vykonali čistý test účinku postrčení v „dlhšom“ časovom horizonte.

Laboratórny experiment na študentskej vzorke (EUBA) - Efekt postrčeni vs. finančných stimulov

- Experimentálny dizajn
- Úloha s reálnym úsilím
 - vyhodnocovanie nerovností medzi dvojicami dvojciferných čísel (Lorko, Servátka a Zhang, 2019)
 - 16 periód, každá trvala 2 minúty
 - Úspech: 50 správnych odpovedí a menej ako 10 chýb
 - (1) je ľahko pochopiteľná a nevyžaduje si predchádzajúci tréning, ale je (2) kognitívne náročná, čím sa otvára priestor pre nepozornosť smerom k priznaniu príjmu
- Priznanie príjmu
 - Tlačidlo „Nahlásiť moje príjmy“, aktívne len v rámci 30-sekundového okna, medzi 30-60. sekundou
 - Sekundy, ktoré uplynuli od začiatku kola, sa vždy zobrazujú na obrazovke
- Postrčenie
 - Hneď ako sa tlačidlo priznania príjmu stane aktívnym, na obrazovke sa zobrazí vyskakovacie okno.
 - Subjekt musí kliknúť na tlačidlo OK, aby postrčenie z obrazovky odstránil
- Kontrolné premenné: kognitívna reflexia, averzia k riziku, skóre nečestnosti

Report your income

Please click on the correct answer.

$$27 > 59$$

True

False

Number of correct answers in this round: 0

Number of wrong answers in this round: 0

Round

5 out of 5

Time 33

Possibility to report your income is now open for the next 30 seconds.

OK

Laboratorný experiment na študentskej vzorke (EUBA) - Efekt postrčení vs. finančných stimulov

Table 1: Overview of a period with a nudge reminder

Time from the start of the task	Event
Second 1	Task starts
Second 30	A nudge message appears
Second 30	The income-reporting button becomes active
Second 60	The income-reporting button becomes inactive
Second 120	Task ends

Laboratórny experiment na študentskej vzorke (EUBA) - Efekt postrčeni vs. finančných stimulov

- Odmeny
 - Odmena sa kumuluje zo všetkých 16 kôl. V každom kole môže subjekt získať 100 tokenov, ak úspešne splnil úlohu, alebo 0 tokenov v opačnom prípade. Priznani príjmu je spojené s fixnou daňou vo výške 30 tokenov. Ak sa daň neprizná, existuje šanca na audit (presná pravdepodobnosť sa v jednotlivých treatmentoch líši), ktorý vedie k pokute 60 tokenov. Daň a pokuta sa neplatí, ak sú príjmy rovné 0.
 - Sadzbu dane a pokuty ponechávame rovnakú pre všetky subjekty - Blackwell (2007) zistil, že zvýšenie pravdepodobnosti auditu je spojené s vyšším dodržiavaním daňových predpisov, zatiaľ čo sadzba dane nemá na dodržiavanie daňových predpisov žiadny vplyv.
 - Subjekt nedostáva spätnú väzbu o tom, či boli vybraný na audit po každom kole, aby sme sa vyhli tzv. efektu krátera.

Table 2: Per period earnings by income reporting and audit

	Income audited	Income not audited
Income reported	Income – Tax = 70 tokens	Income – Tax = 70 tokens
Income not reported	Income – Tax – Fine = 30 tokens	Income = 100 tokens

Laboratórny experiment na študentskej vzorke (EUBA) - Efekt postrčení vs. finančných stimulov

- Treatmenty
 - faktoriálny dizajn 2x4, výsledkom je 8 treatment buniek.
 - V jednej dimenzii manipulujeme s pravdepodobnosťou auditu, v druhej dimenzii manipulujeme s tým, ako často je subjekt vystavený postrčeniu.

Table 3: Experimental conditions overview

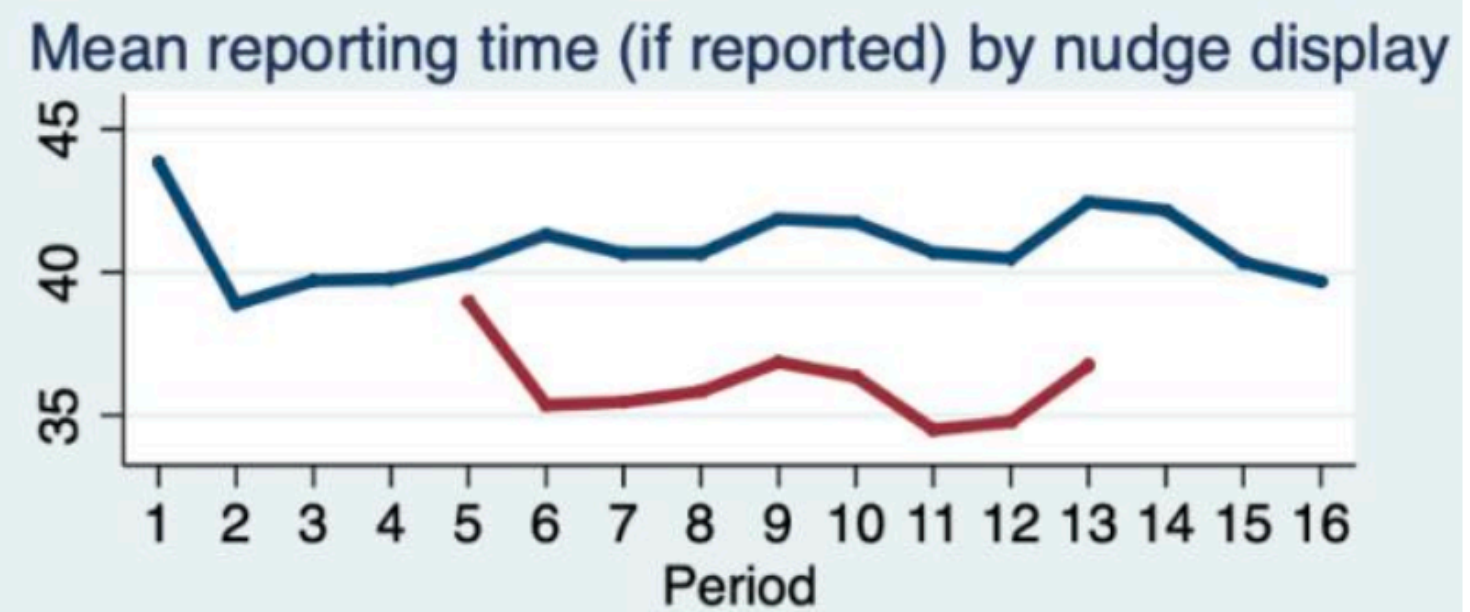
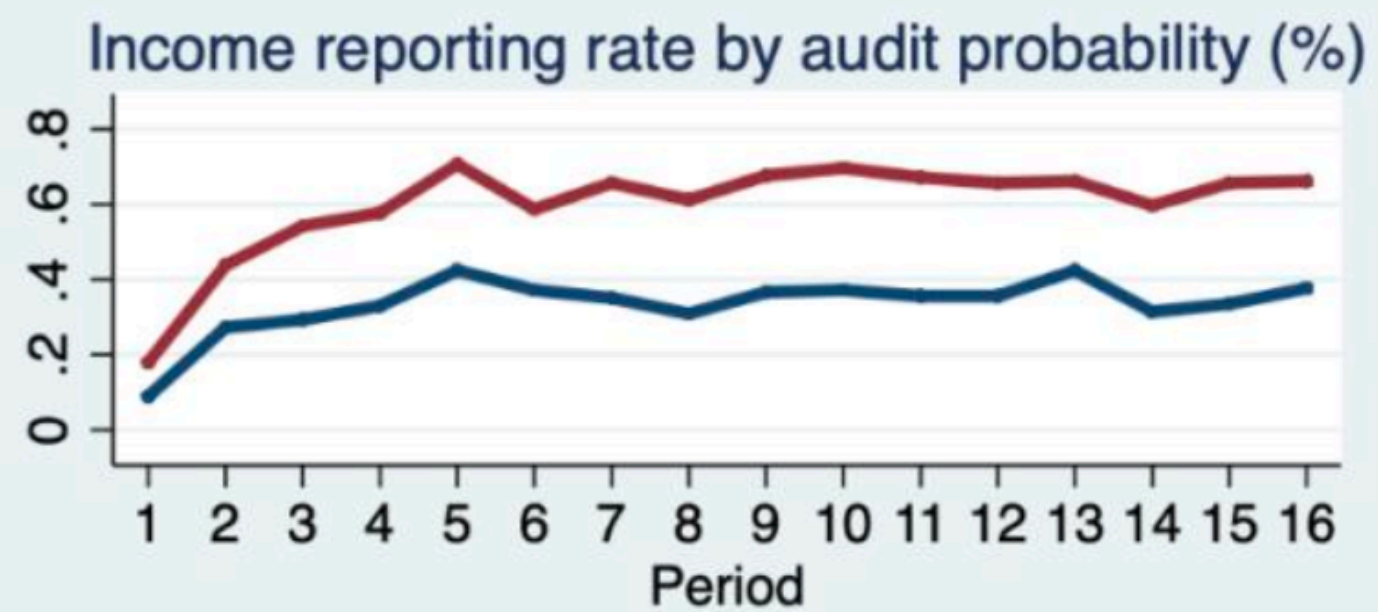
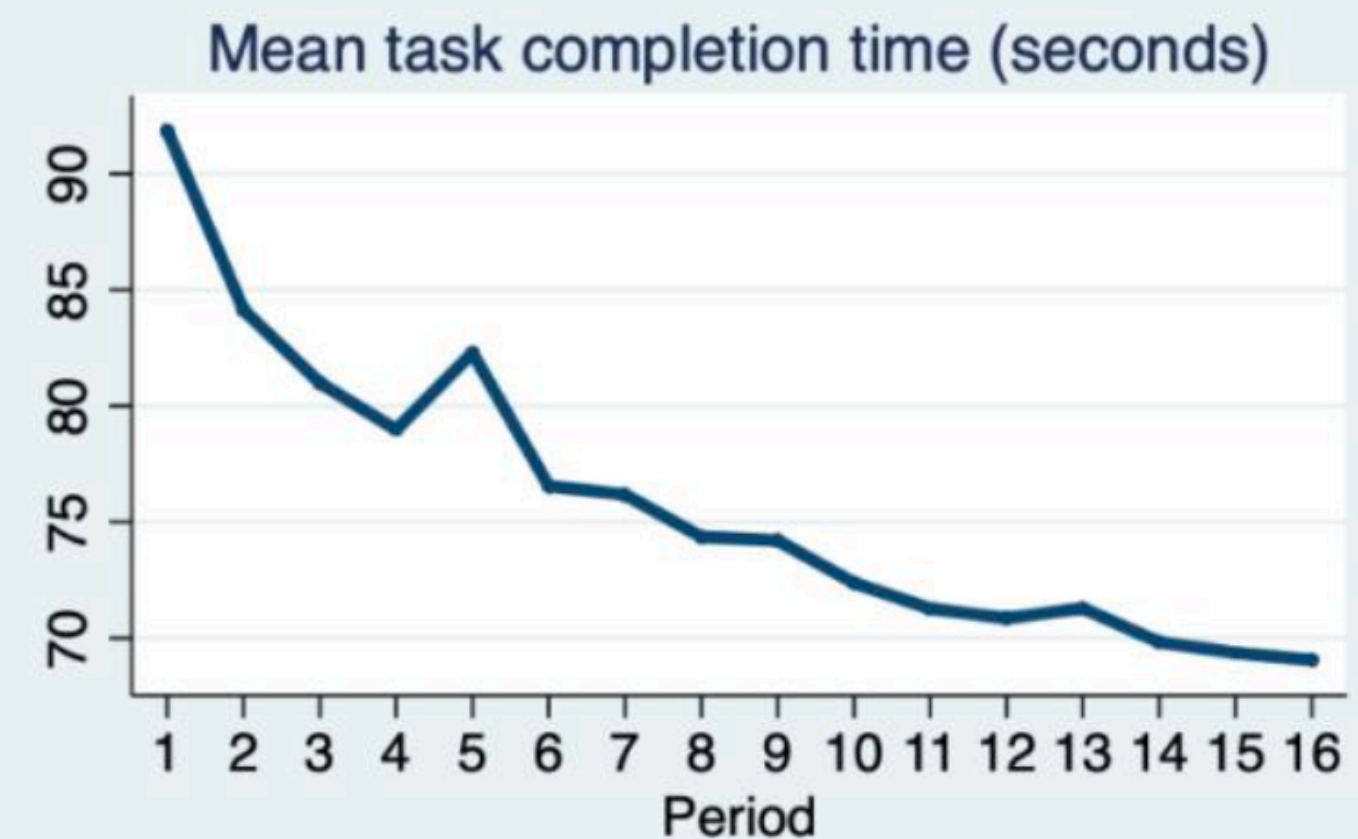
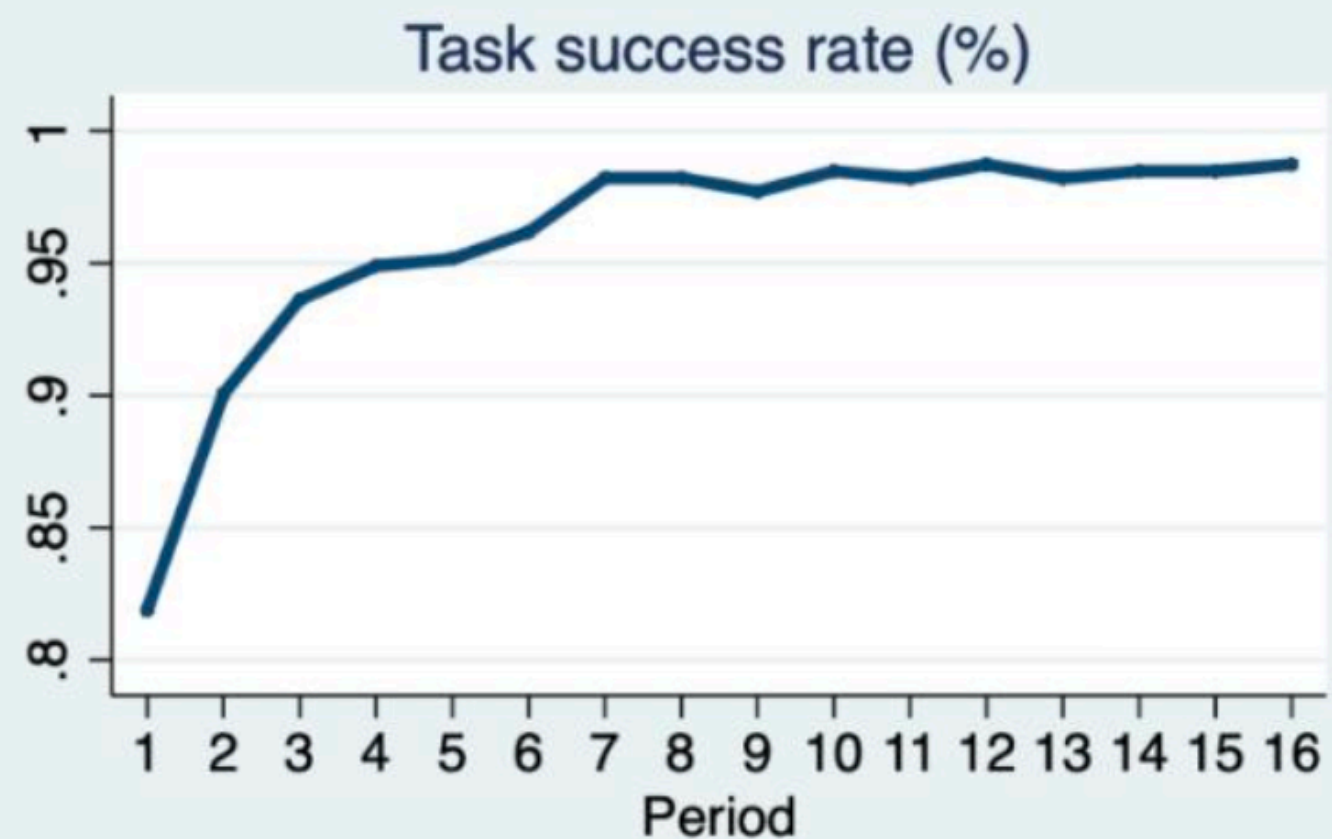
Nudge frequency	Low audit probability (10%)	High audit probability (60%)
Baseline (never)	B-Low	B-High
Single (period 5)	S-Low	S-High
Periodic (periods 5, 9, 13)	P-Low	P-High
Regular (periods 5-13)	R-Low	R-High

Laboratórny experiment na študentskej vzorke (EUBA) - Efekt postrčení vs. finančných stimulov

- Úspešnosť úlohy
 - 392 subjektov * 16 kôl = 6 272 pokusov
 - 5 982 úspešných, 36 neúspešných, 254 nedokončených načas
- Priznávanie príjmov
 - 33%, ak je pravdepodobnosť auditu nízka
 - 60%, ak je pravdepodobnosť auditu vysoká

Laboratorní experiment na študentské vzorce (EUBA) - Efekt postrčení vs. finančních stimulů

Task performance and income reporting by period

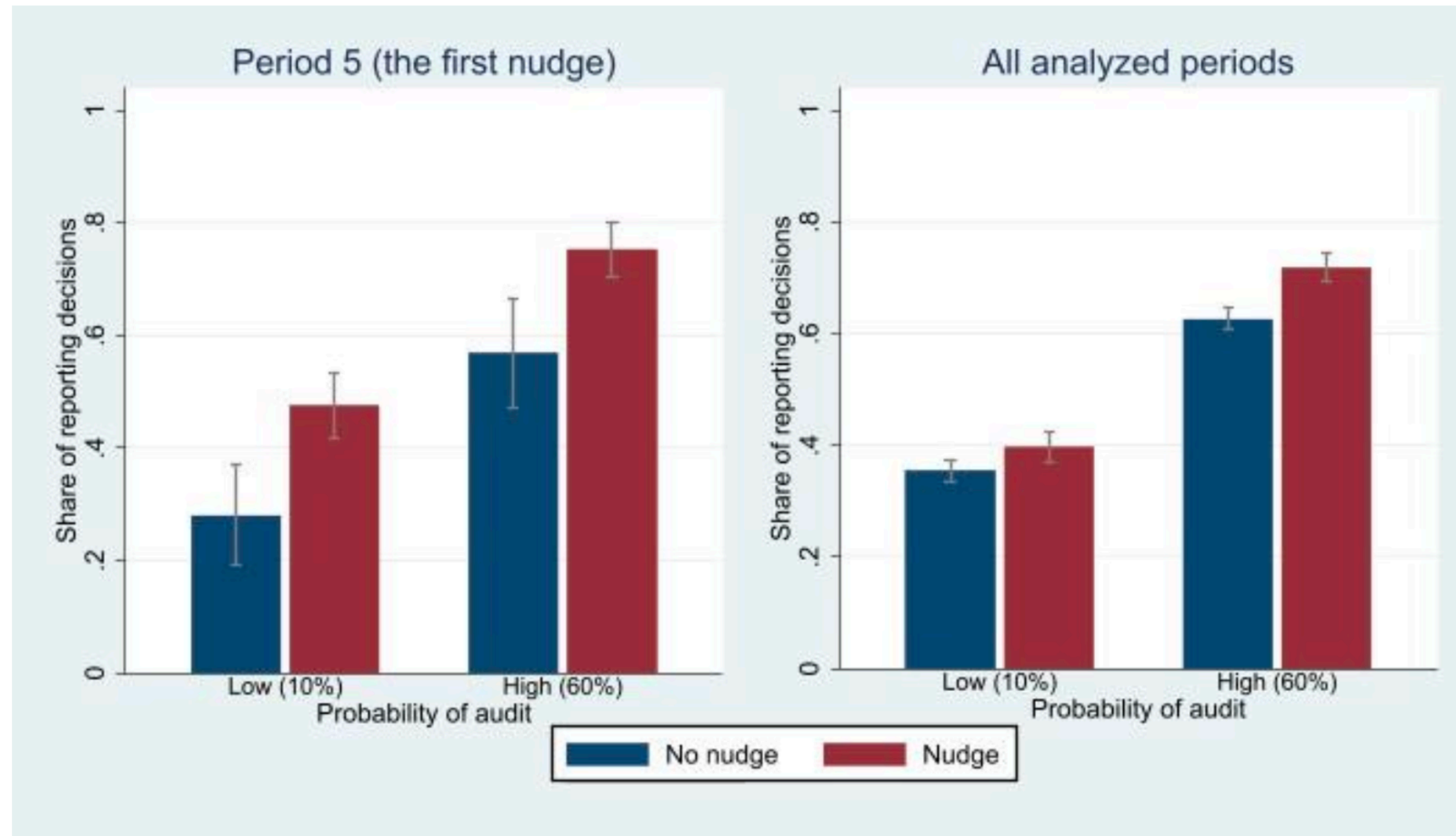

— Low audit probability (10%)
— High audit probability (60%)

— Without nudge
— With nudge

Laboratorný experiment na študentskej vzorke (EUBA) - Efekt postrčenia vs. finančných stimulov

Figure 2: Income reporting rates with and without a nudge

Note: The figure displays 83.4% confidence intervals to illustrate two-sample means test results with $\alpha=0.05$.

Laboratórny experiment na študentskej vzorke (EUBA) - Efekt postrčeni vs. finančných stimulov

- Štatistická analýza
 - Žiadne štatistické rozdiely medzi treatmentami s rovnakou pravdepodobnosťou auditu v prvých 4 kolách
 - V analýze sa používame iba kolá 5-16
- OLS regresie, s clustermi na úrovni subjekta
 - Vplyv postrčenia na priznanie príjmu
 - Vplyv treatmentu na priznanie príjmov
 - Odstránenie postrčení
 - Vedľajšie účinky postrčenia

Table 4: Effect of nudge on income reporting

	Periods 5-16 (all analyzed periods)		Periods 6-16 (without the first nudge)	
	(1)	(2)	(3)	(4)
	Report rate	Report rate	Report rate	Report rate
	Low audit P	High audit P	Low audit P	High audit P
Nudged	0.05 (0.04)	0.10*** (0.03)	0.02 (0.04)	0.08** (0.04)
Cognitive ab.	-0.09*** (0.02)	0.05** (0.02)	-0.09*** (0.02)	0.05** (0.02)
Female	0.17*** (0.04)	-0.09** (0.04)	0.18*** (0.04)	-0.09** (0.04)
Risk aversion	0.07*** (0.01)	0.05*** (0.01)	0.07*** (0.01)	0.05*** (0.01)
Dishonest	-0.02* (0.01)	-0.03* (0.01)	-0.02* (0.01)	-0.03* (0.01)
Period	0.00 (0.00)	0.00 (0.00)	0.00 (0.00)	0.00 (0.00)
Constant	0.12* (0.07)	0.35*** (0.08)	0.10 (0.07)	0.33*** (0.08)
N	2292	2412	2101	2211
R²	0.16	0.07	0.16	0.07

Notes: Standard errors are reported in parentheses. All regressions include clustering of standard errors at the subject level. *, **, and *** indicate significance at the 10%, 5%, and 1%-level, respectively. Nudged is a dummy variable that equals 1 if the subject was nudged in the relevant period and 0 otherwise.

Table 5: Effect of nudging frequency on long-run tax compliance

	Periods 5-13		Periods 5-16	
	(1)	(2)	(3)	(4)
	Report rate Low audit P	Report rate High audit P	Report rate Low audit P	Report rate High audit P
Single nudge condition	-0.02 (0.06)	0.07 (0.06)	-0.02 (0.06)	0.08 (0.06)
Periodic nudge condition	0.01 (0.06)	0.09 (0.06)	0.01 (0.06)	0.10* (0.06)
Regular nudge condition	-0.00 (0.06)	0.12** (0.06)	-0.03 (0.06)	0.10* (0.06)
Control variables	YES	YES	YES	YES
Constant	0.15** (0.07)	0.36*** (0.09)	0.15** (0.07)	0.34*** (0.09)
N	191	201	191	201
R²	0.31	0.16	0.32	0.17

Notes: Standard errors are reported in parentheses. *, **, and *** indicate significance at the 10%, 5%, and 1%-level, respectively. Control variables include cognitive reflection, gender, risk aversion, and dishonesty score.

Table 6: Effects of nudge removal

	Periods 6-8, all conditions		Periods 14-16, Baseline and Regular condition	
	(1)	(2)	(3)	(4)
	Report rate Low audit P	Report rate High audit P	Report rate Low audit P	Report rate High audit P
Nudge removed	-0.03 (0.06)	0.03 (0.06)	-0.11 (0.07)	0.04 (0.07)
Nudge displayed	0.03 (0.06)	0.13** (0.07)		
Control variables	YES	YES	YES	YES
Constant	0.07 (0.08)	0.30*** (0.10)	0.08 (0.12)	0.20* (0.12)
N	191	201	99	100
R²	0.27	0.16	0.29	0.17

Notes: Standard errors are reported in parentheses. *, **, and *** indicate significance at the 10%, 5%, and 1%-level, respectively. Nudge removed is a dummy variable that equals 1 if the subject was nudged in the previous period(s) and 0 otherwise. Nudge displayed is a dummy variable that equals 1 if the subject continued to be nudged in the relevant periods and 0 otherwise. Control variables include cognitive reflection, gender, risk aversion, and dishonesty score.

Table 7: Auxiliary analysis

	(1) Late report	(2) Reporting time	(3) Task duration	(4) Period income	(5) Period earnings
Nudged	-0.03*** (0.01)	-4.34*** (0.66)	2.11** (1.03)	-2.21 (1.39)	-0.02 (0.01)
Period	-0.01*** (0.00)	-0.10* (0.06)	-0.90*** (0.07)	0.12 (0.08)	0.00 (0.00)
High audit prob.	0.03** (0.01)	-0.47 (0.92)	1.70 (1.16)	-1.92 (1.50)	-0.18*** (0.01)
Cognitive refl.	-0.03*** (0.01)	-0.76* (0.46)	-0.49 (0.67)	1.71** (0.73)	0.03*** (0.01)
Female	0.02* (0.01)	-1.66** (0.81)	6.67*** (1.21)	-0.48 (1.50)	-0.03** (0.01)
Risk averse	0.00 (0.00)	-0.04 (0.28)	0.05 (0.39)	1.26* (0.72)	-0.00 (0.01)
Dishonest	0.00 (0.00)	0.20 (0.25)	0.30 (0.35)	-0.60 (0.44)	-0.00 (0.00)
Constant	0.13*** (0.03)	44.63*** (1.62)	78.10*** (2.23)	90.27*** (3.45)	0.80*** (0.03)
N	4704	2408	4605	4704	4704

Notes: Standard errors are reported in parentheses. *, **, and *** indicate significance at the 10%, 5%, and 1%-level, respectively.

Laboratórny experiment na študentskej vzorke (EUBA) - Efekt postrčenia vs. finančných stimulov

- Zhrnutie výsledkov
 - Výsledok 1: Prvé postrčenie zvyšuje okamžité plnenie daňových povinností bez ohľadu na to, či je optimálne zaplatiť daň alebo nie.
 - Výsledok 2: Opakované postrčenia významne zvyšujú okamžité plnenie daňových povinností len vtedy, ak je postrčenie v súlade so stimulmi, t. j. len vtedy, ak je optimálne platiť daň.
 - Výsledok 3: Ak je optimálne platiť daň, častejšie postrčenia vedú k (slabo významne) vyššiemu dlhodobému plneniu daňových povinností. Ak nie je optimálne platiť daň, častejšie postrčenia nemajú vplyv na dlhodobé plnenie daňových povinností.
- Ďalšie výsledky
 - Ženy reagujú na pravdepodobnosť auditu menej
 - Ľudia s lepším analytickým myslením (kognitívna reflexia) sa správajú racionálnejšie
 - Postrčenie pomáha najmä tým, ktorí môžu na priznanie príjmu zabúdať